

วารสาร มจร

เพชรบุรีปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU PHETCHABURI REVIEW

P-ISSN: 2773-9295

❧ วัตถุประสงค์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)*
ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

✍ เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
65/1 หมู่ 6 ตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
โทร.032-400-391 โทรสาร. 032-400-391 E-mail: phetchaburi@mcu.ac.th

✍ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ., ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ., ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระวิสุทธีวรภิกข	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✍ บรรณาธิการบริหาร

พระพิพิธพัชรโรดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✍ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระครูวัชรสุวรรณาทร,ดร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล สุธะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร. รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร. สัณญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ สุขสถิตย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทักษญา วรรณบวรเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ประณีต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสนาะ กลิ่นงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรชัย เย็นเปรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

๐๓ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
พระสมุห์อาคม อาคมธีโร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
นายอนุชา พละกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
นายมะลิ ทิพย์ประจง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระใบฎีกาสุนชนะ อนินฺชิตโต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

พระยุ้งยุทธ กตธฺโร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

พระวรพงษ์ ธมฺมวโส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

นางสาวอภิษฎา ฤกษ์ชัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

นางสาวนิรวรรณ ทองมี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ฝ่ายกฎหมาย

นายสมโภชน์รัฐ แก้วน่วม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ออกแบบปก

นางสาวนันทยา พวงไฟโรจน์

นายเอกพจน์ มหิมา

๐๓ จัดรูปเล่ม

นายอนุชา พลทะกุล

๐๓ โรงพิมพ์

บริษัท เพชรภูมิการพิมพ์ จำกัด

ถนนเพชรเกษม ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทรศัพท์: 032-425-310, Fax : 032-425-310 E-mail: petchpoom2561@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2561 เล่มนี้เป็นปีที่ 1 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index -TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระพิพิธพัชรโตม

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
พระสงฆ์กับการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม	1
MONKS AND SOCIAL IMMUNIZATION	
พระครูสิทธิธรรมมาภีรต์ และพระวิสุทธวรวิจิ	
การพัฒนาเมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ	18
SUBJECT: URBAN, RURAL, AGRICULTURE AND ECOLOGICAL INDUSTRY DEVELOPMENT	
พระครูพรหมเขตคณารักษ์ และพระพิพิธพัชโรดม	
แนวคิดประชาธิปไตยแบบองค์รวม	36
HOLISTIC DEMOCRACY	
พระครูอุดมเจติยารักษ์	
ประชาชนกับประชาธิปไตย	53
THE MATTER OF THE PEOPLE AND DEMOCRACY	
พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี (ไกรเทพ) และมะลิ ทิพย์ประจง	

พระสงฆ์กับการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

MONKS AND SOCIAL IMMUNIZATION

พระครูสิริธรรมาภิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

พระวิสุทธวรกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

บทคัดย่อ

ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่มีความเชื่อและปฏิบัติตามแนวทางหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาช้านานจนทำให้เกิดการพัฒนาการจากรุ่นสู่รุ่น ปัจจุบันถึงแม้สังคมโลกจะเปลี่ยนแปลงแต่การปฏิบัติตามแนวทางแห่งหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่เนื่อง ๆ ซึ่งหากกล่าวถึงพระสงฆ์กับการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมก็ขอยกตัวอย่างพระมหาเถระ 2 รูป ได้แก่ รูปที่ 1 หลวงพ่อพุทธทาส และหลวงตามหาบัว ซึ่งหลวงพ่อพุทธทาส ได้ก่อตั้งสวนโมกข์ ช่วงแรกสวนโมกข์นั้นไม่ต่างจากป่าช้าที่มีสภาพรกร้าง แต่เมื่อนั่งสวดมนต์ที่ท่านได้จัดทำขึ้นเริ่มเผยแพร่งานทำให้มีผู้อ่านมากขึ้น สวนโมกข์จึงเป็นที่รู้จัก และเริ่มมีผู้คนหลั่งไหลเข้ามาเพื่อปฏิบัติธรรม และผลงานด้านการเขียนหนังสือธรรมะอีกมากมายหลายเล่มที่เป็นประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสังคม รูปที่ 2 หลวงตามหาบัว เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งในและนอกประเทศจากการที่ท่านได้ดำเนินการทอดผ้าป่าทองคำและเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ภายใต้ชื่อ “โครงการผ้าป่าช่วยชาติ โดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน” เพื่อใช้เป็นทุนสำรองของประเทศไทย หลวงตามหาบัวเป็นพระมหาเถระที่สงเคราะห์ธรรมะ แก่พระภิกษุ สามเณร รวมไปถึง ข้าราชการ โดยตลอด ซึ่งท่านช่วยเหลือทั้ง ด้านวัตถุสิ่งของ ทั้งจิตุปัจจัยไทยทาน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม หลวงตาได้ตั้งปณิธานในการสงเคราะห์โลกไว้ว่า “พอตื่นขึ้น สิ่งแรกที่คิดถึงก่อนอื่นก็คือ เรื่องการช่วยโลก ไม่มีแม้แต่เหนื่อยที่คิดถึงเรื่องตัวเอง พระช่วยโลกไม่ได้ใครเล่าจะช่วยได้...” ตลอดชีวิตของหลวงตาได้สงเคราะห์สังคมเพื่อมุ่งเน้นสร้างจิตภาวนาให้เกิดขึ้นเท่านั้น

คำสำคัญ: พระสงฆ์, สร้างภูมิคุ้มกัน, สังคม

Abstract

Most Thai people believe and follow the principles of Buddhism for a long time, leading to development from generation to generation. At present, although the world society has changed, the practice of Buddhist principles also appears to be seen continually, which, if talking about monks and social immunity, would like to give an example of Maha Thera 2, which are Figure 1, Luang Pho Phutthathaso and Luang looking for Bua, which Luang Pho Buddhadasa Has established Suan Mokkh The first period, Suan Mokkh was no different from a deserted cemetery. However, when the newspapers you have created begin to spread, it will increase the number of readers. Suan Mokkh is known. Moreover, began to pour in people to practice Dharma And many more works in writing Dharma books that are useful and create value for society. Figure 2 Luang Find Bua is widely known both in and outside the country. From which you have carried out cloth, gold, and US dollars currency under the name “The Jungle Cloth to Help the Nation Project By Luang Find Bua Yansampanno” To be used as the reserve of Thailand Luang Find Bua is a Phra Maha Thera who provides Dharma for monks and novices, including Secularism has always been Which you help both Objectivity Both Thai and international food For the benefit of the public Luang Ta has committed to saving the world that “When I wake up, the first thing that comes to mind is saving the world. Not even a small person thinks about himself. Monks cannot save the world, who can help...” Throughout Luang Ta's life, he has contributed to society to focus on creating spiritual prayers only.

Keywords: Monks, Immunization, Social

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของโลกย่อมมีผลส่งให้เกิดการพัฒนาและมีการนำเทคโนโลยีเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เข้ามาใช้กับสังคมมากยิ่งขึ้น พระสงฆ์ซึ่งในอดีตนั้นถือว่าเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของสังคมในการสร้างความเชื่อความศรัทธาให้เกิดขึ้นในชุมชนสังคม

ของท้องถิ่นนั้น ๆ (พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ และคณะ, 2559) มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันบทบาทในการพัฒนาสังคมพระพรหมคุณาภรณ์ได้ให้แนวคิดเรื่องสังคมอุดมคติเพื่อมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย นั่นคือหลักแม่บทของการบูรณาการที่จะทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ด้วยดี คือ มนุษย์ ธรรมชาติ และสังคม ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามข้อนี้จะต้องอิงอาศัยสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้องสมดุลและเกื้อกูลกัน โดยที่มนุษย์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่จะประสานองค์ประกอบทั้งสามให้สมดุล มนุษย์จะต้องได้รับการศึกษาและการพัฒนาให้เข้าถึงความจริงของธรรมชาติ แล้วนำความรู้ในความจริงของธรรมชาตินั้นมาจัดสรรสังคมให้มีสภาพเกื้อกูลต่อการพัฒนามนุษย์ แล้วจึงจะเกิดสังคมอุดมคติขึ้น

บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระมหาสมปองเริ่มฉายแววการเป็นพระนักเทศน์ นักเผยแผ่ตั้งแต่อายุ 13 ปี ท่านได้ไปเทศน์ให้ชาวบ้านฟัง ปรากฏว่าเป็นที่พอใจอย่างมาก จึงเป็นที่มาของการเริ่มศึกษาด้านการสอน การอบรมโดยตรง ท่านมีจุดเด่นที่เน้นในการเทศน์คือ ต้องมี 5 ส ได้แก่ สนุก สาระ สงบ สติ และสำนึก ท่านเน้นการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก ด้วยแนวคิดที่ว่า “ธรรมะไม่จำเป็นต้องอยู่ที่วัด ธรรมะไปได้ทุกที่ ถ้าที่นั่นต้องการธรรมะ” ท่านจึงหาวิธีส่งธรรมะเข้าถึงประชาชนด้วยการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์นหารายชื่อโรงเรียน และเสนอตัวไปเทศน์ให้เด็กนักเรียนฟัง จนเป็นที่รู้จักนับถือกันอย่างกว้างขวาง (นลินทิพย์ ภัคศรีกุลกำธร, 2550)

มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนติดต่อให้ท่านไปเทศน์เดือนละไม่ต่ำกว่า 100 ราย โดยท่านมีเทคนิคการเทศน์ที่เน้นความสนุกสนานทันสมัย กระแสสังคม ไม่เน้นบาลีจนเกินไปเพื่อให้

คนรุ่นใหม่เข้าถึงและเข้าใจธรรมะได้ง่ายที่สุด มุ่งเจาะกลุ่มเป้าหมายไปที่นักเรียน นักศึกษา เพื่อให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ชอบฟังธรรมะ รู้สึกว่าธรรมะไม่ใช่เรื่องน่าเบื่ออีกต่อไป นอกจากนี้ท่านยังมีผลงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกนับไม่ถ้วนผ่านทางหนังสือ บทความวารสาร วิทยุและโทรทัศน์

พระมหาสมปองเป็นพระรุ่นใหม่ที่เน้นทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก เพื่อให้พระพุทธศาสนาเข้าถึงสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่ปัจจุบันมีความห่างเหินจากพระพุทธศาสนาตามความเจริญก้าวหน้าของสังคมและเทคโนโลยีที่มีมากขึ้น ทำให้รู้สึกว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่ใช่เรื่องยากและน่าเบื่ออีกต่อไป อีกทั้งการที่ท่านมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่เป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ย่อมส่งผลดีต่อพระพุทธศาสนาในการเผยแผ่และสร้างศาสนทายาทให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม พัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนสร้างความสุขในการดำเนินชีวิตให้เกิดขึ้น (ชลวิทย์ เจียรจิตต์, 2558)

พระราชธรรมนิเทศ หรือที่รู้จักกันในนามพระพยอม เกิดที่อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สำเร็จการศึกษา น.ธ. ชั้นเอก ในปี พ.ศ. 2516 และได้ไปจำพรรษาปฏิบัติธรรม อยู่กับท่านพุทธทาสที่สวนโมกขพลาราม แล้วจึงได้กลับมาทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพัฒนาที่วัดสวนแก้ว จังหวัดนนทบุรี พระพยอม ได้รับการยกย่องว่าเป็นพระนักเทศน์และพระผู้เสียสละ (ชลวิทย์ เจียรจิตต์, 2558)

ปณิธานการทำงาน

พ.ศ. 2521 พระราชธรรมนิเทศและเพื่อนพระภิกษุอีก 2 รูป ได้เดินทางมาราบหลวงพ่อเทียน เพื่อขอทำโครงการบวชเณรภาคฤดูร้อน เมื่อเสร็จแล้วก็จะลากลับสวนโมกข์ เมื่อหลวงพ่อเทียนได้อนุญาตให้พำนักแล้ว ยังได้ช่วยสนับสนุนงานบวชเณรภาคฤดูร้อนด้วย โดยช่วยเป็นพระพี่เลี้ยงให้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 หลวงพ่อเทียนได้มอบหมายให้พระพยอมและ

เพื่อนิกษุเป็นผู้ดูแลรักษาวัดต่อไป ส่วนตัวหลวงพ่อย้ายกลับจังหวัดเลย ที่วัดสวนแก้วนี้พระพะยอม ได้พัฒนาพื้นที่ของวัดและเตรียมจำลองสวนโมกขพลารามให้เกิดขึ้นในเมือง ตามคำที่ ท่านพุทธทาสเคยปรารภเมื่อคราวที่ยังศึกษาธรรมอยู่ที่สวนโมกข์ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1, 2558)

พระราชธรรมนิเทศ ท่านได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจเพื่อการบูรณะวัดอย่างเต็มที่และได้นำทรัพย์ส่วนตัวมาพัฒนาวัดแก้ว ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดสวนแก้ว” เมื่อพัฒนาวัดจนเหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมของวัดแล้ว จึงมุ่งเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระพะยอม ตัดสินใจที่จะช่วยบุคคลที่เดือดร้อนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พระพะยอม ได้รวบรวมทุนทรัพย์ส่วนตัว ซึ่งมีไม่มากนักนำมาใช้พัฒนาบริเวณวัด และหาทุนซื้อที่ดินบริเวณใกล้เคียงเพิ่มเติม เพื่อทำเป็นมูลนิธิสวนแก้ว ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการบริหารงานช่วยเหลือสังคม ปัญหาของสังคมทุกวันนี้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่าง ฐานะ อาชีพ ความรู้ และโอกาส ซึ่งพระสงฆ์คงจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วย ด้วยปณิธานที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเผยแผ่ ศีลธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้ชาวบ้านได้รู้จักการใช้หลักธรรม ในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ท่านจึงได้จัดตั้งมูลนิธิสวนแก้วขึ้น ในปี พ.ศ. 2529 (พระโยธกา บุญมาวงษา และสัญญา สะสอง, 2561)

บทบาทในการช่วยเหลือสวัสดิการสังคม

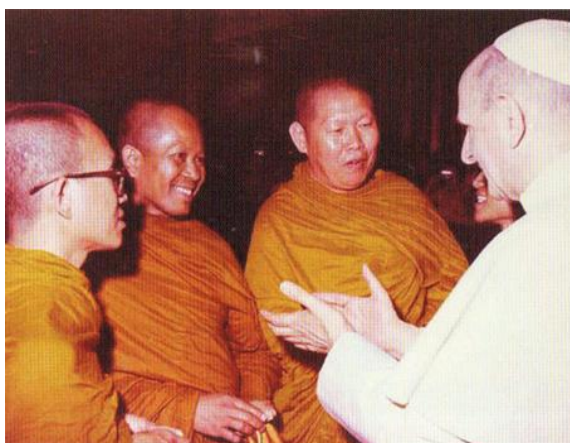
พระพะยอม ได้ใช้วัดสวนแก้ว เพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน และได้ประยุกต์หลักคิดการทำงานของ ท่านพุทธทาสในการทำงานที่ว่า “เอาเหงื่อล้างความเหินแกลตัว” คนที่ไม่อยาก

เสียเหงื่อไม่อยากเหนื่อย แสดงว่าเป็นคนเห็นแก่ตัว สิ่งที่เหมาะสมที่สุดก็คือ ทำประโยชน์ให้ส่วนรวม โครงการต่าง ๆ ภายในมูลนิธิวัดสวนแก้ว เป็นงานด้านสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาชีวิตและจิตใจ ตลอดจนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น โครงการร่มโพธิ์แก้ว โครงการบวชนเณรภาคฤดูร้อน โครงการเข้าค่ายอบรมจริยธรรม โครงการช่วยเหลือน้องหิว โครงการรอบคอบโครงการสละมาฟ้านไป โครงการสะพานบุญจากผู้เหลือ เจือผู้ขาด เป็นต้น โครงการต่าง ๆ ในมูลนิธิวัดสวนแก้วช่วยเหลือเด็กและคนยากไร้ รวมถึงเมื่อที่โครงการทอดผ้าป่าที่วัด ปัจจัยที่ได้จากการทอดผ้าป่า จะนำไปส่งเคราะห์วัดอื่นที่ขาดแคลนเงินทุนสำหรับดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (ชลวิทย์ เจียรจิตต์, 2558)

สมเด็จพระพุฒาจารย์ เป็นผู้ริเริ่มการวางรากฐานงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ โดยการริเริ่มพัฒนาจัดตั้งหน่วยงานสำหรับการสนับสนุนการทำงานเผยแผ่ของคณะสงฆ์ไทย อาทิ การก่อตั้งโรงพิมพ์การศาสนา การก่อตั้งศูนย์กลางคณะสงฆ์ประจำภาค ริเริ่มให้มีสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทุกจังหวัดเพื่อรองรับงานคณะสงฆ์ การจัดตั้งสำนักเรียนบาลี สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด เป็นต้น

การทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสมเด็จพระพุฒาจารย์ มีส่วนสำคัญอย่างมากในการวางรากฐานงานพระพุทธศาสนาจนถึงปัจจุบัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ท่านได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาไปสู่ดินแดนเอเชีย ยุโรปและอเมริกา ริเริ่มการวัดในต่างแดนด้วยการมีส่วนร่วมของคนไทยในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อให้ประกอบพิธีกรรม ตลอดจนเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจแก่ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธที่อาศัยในต่างแดน ขยายสาขากะกระจายออกไป ทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง แผ่ขยายสู่ต่างประเทศ และเกิดศาสนทายาท ผลงานของท่าน ในฐานะที่เป็นพระสงฆ์ผู้บุกเบิกงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งมีรากฐานที่แข็งแกร่งมาจนถึงทุกวันนี้

บทบาทด้านการส่งเสริมการศึกษาและธำรงรักษาพุทธศาสนาในไทย

สมเด็จพระพุทธาจารย์ให้ความสำคัญกับการศึกษาของสามเณรเป็นอย่างมาก ท่านเห็นว่าสามเณรจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ต่อไป และเน้นย้ำให้สามเณรช่วยกันทำงานปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ให้กับเยาวชนและประเทศในชาติ ซึ่งเป็นหนทางอันจะช่วยให้เกิดความมั่นคงแก่พระพุทธศาสนา ท่านยังมีวิสัยทัศน์ส่งเสริมให้พระเณรมีความรู้ด้านสังคมสมัยใหม่ โดยเห็นว่า หากไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นใหม่ หรือไม่เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของคนปัจจุบัน จะส่งผลให้พระเณรสอนธรรมะ ไม่ได้ผลมากขึ้น และเมื่อสอนธรรมะให้คนเข้าใจไม่ได้ ก็ไม่ต้องเอ่ยถึงการรักษาพระพุทธศาสนาไว้อีกต่อไป

สมเด็จพระพุทธาจารย์ เป็นพระสงฆ์ผู้มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถาบันพระสงฆ์ให้มีความรู้ก้าวหน้าสังคมสมัยใหม่ ท่านเป็นผู้สนับสนุนให้พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ซึ่งส่วนมากยังมีความเข้าใจผิดอยู่ว่า ประเทศไทยนั้นยิ่งใหญ่อยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้ใด และคิดว่าเมืองไทยเท่านั้นที่เป็นเมืองพุทธและมีสิทธิเป็นเจ้าของธรรมของพระพุทธเจ้า แนวความคิดแบบนี้จึงส่งผลต่อพระสงฆ์ที่เดินทางไปต่างประเทศ มักจะถูกตำหนิจากญาติโยมที่ไม่เข้าใจ และถูกสังคมมองว่าพระสงฆ์เป็นกลุ่มที่ล้าหลังในสังคม ก้าวไม่ทันสมัยใหม่ อีกทั้งในปัจจุบันความรู้สมัยใหม่เข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก แต่พระสงฆ์ไม่ได้จบการศึกษาจากต่างประเทศ มีความรู้สู้ชาวบ้านไม่ได้ เพราะฉะนั้นพระสงฆ์จึงต้องปรับตัวให้ก้าวหน้า เพื่อไม่ให้พุทธศาสนาสูญหายไปจากสังคมไทย

ในปัจจุบัน การปฏิบัติชอบตามพระวินัยเพียงอย่างเดียว ไม่อาจจะรักษาพระพุทธศาสนาเอาไว้ได้ ในขณะที่วัตรกรรมของคนรุ่นใหม่ ก้าวล้ำหน้าพระสงฆ์ซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนของคนรุ่นเก่าไปแล้ว หากพระสงฆ์ปิดกั้นตนเอง ไม่พยายามหาความรู้ใหม่ ๆ ของคนในยุคนี้ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย ไม่พยายามเข้าใจความรู้สึกนึกคิดในปัจจุบัน และไม่พยายามจะหาวิธีการใช้ความรู้ยุคสมัยใหม่เป็นสื่อในการถ่ายทอดคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา ก็ยากที่จะรักษาพระพุทธศาสนาเอาไว้

บทบาทพระสงฆ์

หน้าที่หลักของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

ได้แก่ การศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้วปฏิบัติตาม พร้อมทั้งนำหลักคำสอนมาเผยแพร่แก่ประชาชนสำหรับพระสงฆ์ไทย มีหน้าที่และบทบาทที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยตรงและเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ได้แก่ งานด้านการบริหารพระภิกษุสามเณร ซึ่งพระสงฆ์ที่มีความรู้ ความสามารถจะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะต่าง ๆ ตำแหน่งสังฆราช เป็นตำแหน่งสูงสุด รองลงมาได้แก่เจ้าคณะหน เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และเลขานุการแต่ละเจ้าคณะ เป็นตำแหน่งสุดท้าย, มหาเถรสมาคม ถือว่าเป็นองค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ทั้งสองนิกาย

2. ด้านการจัดการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป ได้แก่ งานบริหารและเป็นอาจารย์สอนตามสถาบันการศึกษาของสงฆ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม -บาลี และแผนกสามัญศึกษา (ม.1 - ม.6)

3. ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การสอน การอบรม การแสดงธรรม การปาฐกถาธรรม และการเขียนตำรา และการปฏิบัติธรรมโดยเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ เช่นวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

4. ด้านการก่อสร้างและการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม หมายถึง การเป็นผู้ดูแลการสร้างวัดวาอาราม และรักษาบูรณะซ่อมแซม

5. ด้านการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่สังคม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่สังคมด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสการต่อต้านยาเสพติด การบริจาคเงินทุนแก่หน่วยงานต่าง ๆ และการส่งเสริมวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันที่ปรากฏในสังคมไทย พระสงฆ์ไทยมีบทบาทที่ได้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้

1. การจัดการศึกษาแก่ชาวบ้าน (ทั้งมหาวิทยาลัย และระดับมัธยมศึกษา ตลอดจนเด็กเล็ก)
2. การเป็นครูผู้สอนตามสถาบันการศึกษาต่างๆ
3. การช่วยเหลือสังคมด้านการบริจาคทุนทรัพย์แก่หน่วยงานต่างๆ
4. การช่วยเหลือด้านการรักษาโรคพยาบาลแก่ผู้ยากจน
5. การเป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนาชุมชน
6. การเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาเสพติด
7. การช่วยเหลือด้านการสร้างสถานที่ราชการ
8. การเผยแผ่หลักธรรมผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ โดยการเป็นผู้แสดงธรรมปาฐกถาธรรม และการประพฤติปฏิบัติธรรมฯ

หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย

พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ศึกษา ปฏิบัติธรรม เผยแผ่คำสอน และสืบต่อพระพุทธศาสนาโดยตรง มีคุณธรรมและหลักความประพฤติที่ต้องปฏิบัติมากมาย แต่กล่าวตามหน้าที่ทางศาสนาแล้ว มี 6 อย่าง ได้แก่

1. ห้ามปรามสอนให้เว้นจากความชั่ว
2. แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี
3. อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี
4. ให้ได้ฟัง ได้รู้สิ่งที่ยังไม่เคยรู้ ไม่เคยฟัง
5. ชี้แจงอธิบาย ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
6. บอกทางสวรรค์ สอนวิธีดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ สุข ความเจริญในชีวิต

(ภทฺรณัย สุศิวะ, 2561)

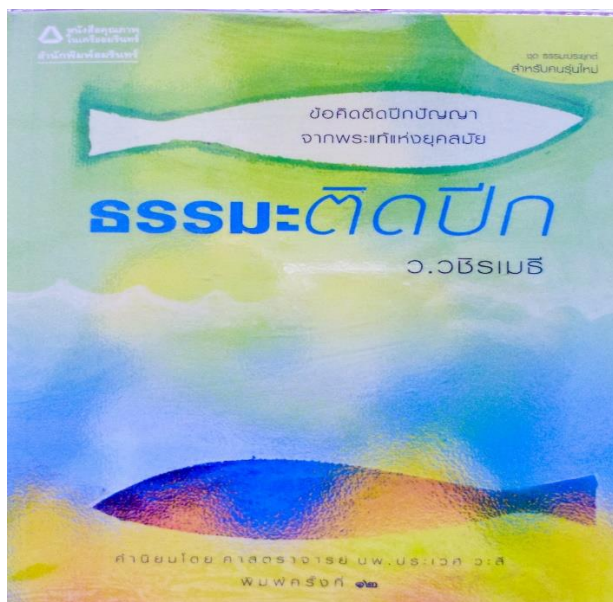
พระสงฆ์ผู้มีนามปากกาว่า ว.วชิรเมธี มีชื่อเสียงในฐานะพระนักวิชาการ นักคิด นักเขียนและนักบรรยายธรรม มีผลงานทางวิพากษ์และแนะนำสังคมหลากหลายเรื่อง

โดยเฉพาะบทละครโทรทัศน์และหนังสือเรื่อง “ธรรมะติดปีก” ที่ออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่องสาม ซึ่งได้รับพระราชทานเสมาธรรมจักร จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ในงานสัปดาห์พระพุทธศาสนาวิสาขบูชาประจำปีพ.ศ. 2550 นอกจากนี้ท่านยังมีผลงานอันประจักษ์และเป็นที่ยอมรับของสังคมเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกนับไม่ถ้วน ปัจจุบันพระมหาวิมลชัยจำพรรษาที่ศูนย์วิปัสสนากรรมฐานอาศรมอิสรชน สังกัดวัดศรีศักราราม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระมหาวิมลชัยมุ่งเน้นเผยแผ่พระพุทธศาสนา ท่านเขียนหนังสือธรรมะ คือ ธรรมะติดปีก ธรรมะหลับสบายและธรรมะดับ ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก จนนำมาสู่การนำเนื้อหา มาสร้างเป็นละครโทรทัศน์ ชื่อว่า ธรรมะติดปีก จนทำให้เกิดกระแสธรรมะกลับมานิยมอีกครั้งหนึ่ง และนอกจากนี้ท่านยังได้ก่อตั้งสถาบันวิมุตตยาลัย เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาในการพัฒนาการตื่นรู้สู่อิสรภาพ โดยเน้นปรัชญาการทำงานพระพุทธศาสนาเพื่อสันติภาพของโลก มีวิสัยทัศน์ คือ “สันติส่วนบุคคล คือ สันติภาพสากลของมนุษยชาติ”

และปรัชญาของสถาบันคือ นตฺถิ สนฺติปร สุข ซึ่งแปลว่า ไม่มีสุขใดยิ่งไปกว่าสันติสุข โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้เป็น

คลังปัญญาสำหรับมนุษยชาติ เพื่อส่งเสริมการเจริญสมาธิภาวนาอันเป็นรากฐานของการสร้างสรรค์สันติภาพของโลกได้อย่างร่วมสมัย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และก้าวข้ามความขัดแย้งระหว่างลัทธิในพระพุทธรศาสนาและศาสนาอื่น เพื่อนำมนุษยชาติให้เป็นอิสระจากพันธนาการแห่งความโลภ (ความอยาก) ความโกรธ (ความรุนแรง) และความหลง (ความด้อยการศึกษา) และเพื่อสร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ที่พร้อมอุทิศตนทำงานเพื่อสันติสุขของมวลมนุษยชาติ โดยท่านดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถาบันมาจนถึงปัจจุบัน

พระมหาวุฒิชัยเป็นนักเผยแผ่รุ่นใหม่ที่มีริเริ่มการประยุกต์ใช้สื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ ในการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทำให้เป็นที่รู้จักของสังคมอย่างรวดเร็ว ผลงานที่โดดเด่นของท่านและเป็นที่ยอมรับและติดตามของสังคม ได้ถูกนำมาเรียบเรียงให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบัน เพื่อนำเสนอสู่สังคมผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ นำมาสู่การเกิดกระแสธรรมะขึ้นในสังคม ที่มีส่วนสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีพฤติกรรมเข้าหาพระพุทธศาสนามากขึ้น นับว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกที่สอดคล้องกับสังคมสมัยใหม่ของพระมหาวุฒิชัยได้เป็นจุดเริ่มต้นของการประยุกต์หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมปัจจุบัน

ปณิธานการทำงาน

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) เป็นพระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการของประเทศไทย ท่านมีผลงานคำบรรยายธรรมและหนังสือออกมาเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ทั้งยังเป็นพระสังฆาธิการและพระนักพัฒนาด้านการศึกษา ที่ผ่านมามีท่านได้รับรางวัลและดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากหลายสถาบันทั้งในและนอกประเทศ ปัจจุบันพระพรหมบัณฑิต ดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดีและศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบาทด้านการทำงานบริการองค์กรและเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระพรหมบัณฑิตมีความสนใจที่จะเผยแผ่ธรรมะอันนำไปสู่สันติภาพของสังคม จึงปรากฏงานที่เกี่ยวข้องกับธรรมะในเรื่องดังกล่าวอยู่มากมาย เช่น ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2543 ท่านได้รับเชิญบรรยายเรื่อง “พุทธทัศนะสลายความขัดแย้ง” ในการประชุมสุดยอดผู้นำทางศาสนาและจิตวิญญาณเพื่อสันติภาพโลก ณ องค์การสหประชาชาติ นิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา บรรยายพิเศษเรื่อง “การเผยแผ่พุทธศาสนาเพื่อสันติภาพของโลก”

ในการประชุมสุดยอดผู้นำชาวพุทธเพื่อการเผยแผ่ธรรมะของท่านในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาท่านได้รับอาราธนาไปบรรยายธรรม และแสดงปาฐกถาเป็นภาษาอังกฤษหลายครั้งในที่ประชุมนานาชาติ รวมทั้งสำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ (วัดญาณเวศกวัน, 2550)

นอกจากบทบาททางการเผยแผ่พระศาสนาในฐานะนักวิชาการ ท่านดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการจัดงานการประชุมสภาผู้นำศาสนาแห่งโลก พร้อมกับการจัดประชุมสุดยอดผู้นำเยาวชนเพื่อสันติภาพแห่งโลก ณ พุทธมณฑล และเป็นประธานคณะกรรมการจัดงานการประชุมการทำงานร่วมกันชาวพุทธนานาชาติ ครั้งที่ 1 หัวข้อ “เอกภาพและความร่วมมือของชาวพุทธ” ณ พุทธมณฑล และศูนย์การประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร โดยจากนั้นเป็นต้นมา ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเป็นหน่วยงานอาสาการจัดงานเฉลิมฉลองในวันวิสาขบูชา ซึ่งสามารถระดมผู้นำทางพุทธศาสนาจนเกิดเป็นเครือข่ายทางพุทธศาสนาที่สำคัญของโลก (news, 2554)

หลักคิดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระพรหมบัณฑิตมีหลักคิดในการเผยแผ่ศาสนาที่เป็นนโยบายอย่างชัดเจน เรียกว่า “ธรรมประกาศนโยบาย” หรือวิธีประกาศธรรม 5 ข้อ เป็นนโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ท่านประยุกต์มาจากพระพุทธพจน์ที่พระพุทธเจ้าทรงประทานให้แก่พระอรหันต์ 60 รูป เพื่อไปทำหน้าที่พระธรรมทูตในการออกไปประกาศพระพุทธศาสนา ประกอบกับประสบการณ์ของพระพรหมบัณฑิตในการทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ท่านจึงได้ตกผลึกทางความคิดจากพระพุทธรูปและประสบการณ์ออกมาเป็นนโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้ง 5 ข้อต่อไปนี้

นโยบายข้อหนึ่งเรียกว่า “ตกปลานอกบ้าน” มาจากพุทธรูปของพระพุทธเจ้าที่ว่า “เธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไป” หมายถึง การให้พระสงฆ์จาริกออกไปนอกวัดเพื่อนำคนเข้าหาธรรม กล่าวคือพระสงฆ์จะต้องไม่เทศน์เพียงแค้อยู่ในวัดเท่านั้น แต่จะต้องออกไปเทศน์ตามที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน โรงงาน บริษัทและสถานที่ราชการ

นโยบายข้อที่สองคือ “ประสานสิบทิศ” หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวบรวมคนที่มีความสามารถให้เข้ามาช่วยทำงานด้านที่พระสงฆ์ไม่ถนัด และช่วยงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เช่น ช่วยวางแผนงาน ช่วยทำสื่อเผยแพร่คำสอน ช่วยแปลบทเทศนาเป็นภาษาต่างประเทศ อันเนื่องมาจากพระสงฆ์มีความสามารถและมีเวลาจำกัด จึงต้องหาคนเหล่านี้มาช่วยงานพระศาสนา

นโยบายข้อที่สามคือ “ผูกมิตรทั่วหล้า” หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาจะต้องผูกมิตรกับผู้คนทั่วโลกเพราะมุ่งทำประโยชน์ให้ชาวโลก ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ศาสนาจะต้องมุ่งออกไปสร้างมิตร ไม่ใช่การออกไปสร้างศัตรู ต้องผูกมิตรกับผู้คนให้มากซึ่งรวมไปถึงผู้นำศาสนาอื่น ๆ เช่นกัน การที่พระสงฆ์ผูกมิตรกับผู้นำศาสนาอื่น ๆ จะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา และอยู่ร่วมกันโดยไม่เกิดความขัดแย้ง

นโยบายข้อที่สี่คือ “บริหารปัญญา” หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาจะต้องเป็นผู้นำในทางสติปัญญาของสังคม ต้องมีสิ่งที่เรียกว่าอัตตหิตตสมบัติ คือ มีความพร้อมส่วนตัวในเรื่องสติปัญญา ซึ่งหากมีความพร้อมนี้ก็จะสามารถบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นต่อไปได้

นโยบายข้อที่ห้าคือ “สาธิตาป้อนเหยื่อ” หมายถึง สลีลาในการสอนธรรมให้เหมาะสมกับระดับของผู้ฟัง โดยเปรียบเทียบกับกรณีที่แม่นกสาธิตาเมื่อป้อนเหยื่อให้ลูกนกจะทำเหยื่อแต่ละคำให้เล็กพอดีกับปากของลูกนก และนโยบายนี้ยังสอดคล้องกับพุทธรูปที่ว่า “จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด” การสอนธรรมที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการให้เหมาะสมกับระดับปัญญาของผู้ฟังดังที่พระพุทธเจ้าได้แยกระดับของผู้ฟังธรรมออกเป็น 4 ระดับเหมือนกับดอกบัว 4 เหล่า และแต่ละประเภทนั้นจะมีลักษณะการสอนไม่เหมือนกันนโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพรหมบัณฑิต ที่กลั่นกรองได้จากประสบการณ์การทำงานด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงความสามารถของท่านด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมถึงหลักคิดในการนำเอาพุทธรูป

ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และปรับความเหมาะสมให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน (พระมหาสุรชัย สุรทสสี, 2556)

แนวคิดการศึกษาเพื่อสันติภาพ

พระพรหมบัณฑิต มีแนวคิดที่ว่า เมื่อสังคมมีความต้องการให้พระสงฆ์ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน พระสงฆ์ก็ย่อมมีส่วนสำคัญในการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นได้ โดยการประยุกต์สอดแทรกหลักธรรมทางพุทธศาสนาร่วมกับการศึกษา เพราะการศึกษากับศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ดำเนินไปพร้อมกันได้ โดยสิ่งสำคัญของเรื่องนี้คือการปลูกฝังให้คนเห็นคุณค่าของสันติภาพ ป้องกันไม่ให้ความรุนแรงในจิตใจ เพราะหากผู้คนมีความรุนแรงในจิตใจ ก็มักจะใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา

ในแง่ของการเสริมสร้างสันติภาพระหว่างศาสนาร่วมกับศาสนาอื่น ๆ พระพรหมบัณฑิตยังได้นำเสนอแนวคิดในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ โดยอาศัยหลักการที่เรียกว่าสันติธรรมหรือขันติธรรม คือ มีการเคารพยอมรับนับถือในความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและความเชื่อของศาสนา หรือการแสดงออกที่แตกต่างกัน ทั้งนี้พระพรหมบัณฑิตยังมีแนวคิดเชิญชวนให้ผู้นำศาสนาต่าง ๆ ร่วมป้องกันความขัดแย้งไม่ให้เกิดขึ้น ด้วยการเผยแพร่คำสอนต่อศาสนิกชนด้วยหลักขันติธรรม ทำลายความมีอคติในจิตใจออกไปจากผู้คน และควรมอบโอกาสในการเรียนรู้ ทำความรู้จักเพื่อนศาสนาอื่น ๆ ให้กับศาสนิกชนของตน

บทบาทด้านการพัฒนาสังคม

ผลงานและการศึกษาของพระพรหมบัณฑิตที่สามารถนำมาสะท้อนสังคมของประเทศไทยในขณะนี้ได้อย่างดีอีกตัวอย่างหนึ่งคือ พุทธศาสนากับปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมในสังคม คุณธรรมสำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมคือความยุติธรรมและการเคารพในสิทธิมนุษยชน สังคมใดที่ยึดถือตามหลักคุณธรรมทั้งสองอย่างนี้จะทำให้คนในสังคมนั้นมีความสุขและความสามัคคี ดังนั้นความยุติธรรมในสังคมจึงควรได้รับการปฏิบัติและการเอาใจใส่กับคนในสังคม เพราะความยุติธรรมไม่ได้เกิดขึ้นมาโดยบังเอิญ แต่อาศัยความร่วมมือจากคนในสังคมร่วมกันสร้างสรรค์ให้มีความยุติธรรมเกิดขึ้น เราจึงไม่สามารถละเลยความยุติธรรมได้

พระพรหมบัณฑิตได้สรุปคำสอนของพระพุทธศาสนาโดยได้จำแนกประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับคนและสังคมไว้ 3 ประการ ซึ่งเป็นเสมือนหลักในการพัฒนาจิตใจของคนให้สำนึกในประโยชน์ส่วนรวม และมีจิตใจที่จะสร้างประโยชน์เพื่อสังคม อันได้แก่

1. อัตตัตถะ หมายถึง ประโยชน์ส่วนตัว เป็นการบรรลุจุดหมายระดับต่าง ๆ ที่ชีวิตคนต้องการ เช่น การได้เงินเดือนในแต่ละเดือนของข้าราชการและพนักงานเอกชน
2. ปรัตถะ หมายถึง ประโยชน์ของผู้อื่นหรือการที่ช่วยให้ผู้อื่นได้สิ่งที่เขาต้องการ เช่น ครูอาจารย์ช่วยสอนให้เด็กนักเรียนมีความรู้ เมื่อเด็กมีความรู้ก็จัดเป็นประโยชน์ของเด็กที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาหรือประกอบอาชีพต่อไปได้ในอนาคต
3. อุภยัตถะ หมายถึง ประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ประโยชน์ที่เกิดกับตนเองและคนอื่น ๆ เช่น รัฐสร้างระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์กับทุกคนเพราะมีโอกาสที่จะได้ใช้ร่วมกัน

พระพุทธศาสนาในความสัมพันธ์กับการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยสอนให้เคารพสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน คือทุกคนมีสิทธิอันชอบธรรมเหนือชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง โดยไม่ไปสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น สิทธิพื้นฐานของคน เช่น การมีเสรีภาพในการคิด การพูด การย้ายที่อยู่ มีสิทธิในทรัพย์สินที่หามาได้ด้วยกำลังความสามารถของตนเอง พระพุทธศาสนาจึงสอนให้คนเคารพในสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น คนที่เบียดเบียนหรือไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นถือว่าไม่ใช่พุทธศาสนิกชนที่ดี ดังที่พรพุทธเจ้าสอนว่า “บุคคลไม่ควรทำตนและคนอื่นให้เดือดร้อน พยายามเอาใจเขามาใส่ใจเรา เรารักสุขเกลียดทุกข์ฉันใด ผู้อื่นก็รักสุขเกลียดทุกข์ฉันนั้น”

สรุป

ปัจจุบันในสังคมไทยของเรานั้นมีปัญหามากมายที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการเมือง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรื่องของการแพร่ระบาดของโรคภัยต่าง ๆ ซึ่งประชาชนชาวไทยล้วนได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น ซึ่งหากมองปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งสิ้นแล้วนั้น ก็ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมานั้นเพราะคนในสังคมขาดซึ่งภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ ทำให้ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวต่อสังคมของเรา หลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นแก่สังคม โดยมีพระภิกษุ - สามเณรเป็นผู้ถ่ายทอดหลักคำสอน เพื่อสร้างจิตสำนึกอันดีแก่คนในสังคม หากทุกคนในสังคมมีหลักธรรมประจำใจแล้ว ก็เชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าปัญหาต่างๆในสังคมนั้นลดลง และสามารถสร้างสังคมที่สงบสุขให้เกิดขึ้นได้ต่อไป

บรรณานุกรม

- ชลวิทย์ เจียรจิตต์. (2558). ศาสนากับการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นลินทิพย์ ภัคศรีกุลกำธร. (2550). พระมหาสมปอง ตาลปุตโต ผู้ส่งบุญดิลิเวอร์รี่. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://positioningmag.com/9924>
- พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ และคณะ. (2559). บทบาทพระสงฆ์ไทยในสังคมยุคโลกาภิวัตน์. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 4(1), 275-287.
- พระมหาสุรชัย สุรทสสี. (2556). ธรรมประกาศโนบาย. เรียกใช้เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2561 จาก https://www.watprayoon.com/main.php?url=book_view&id=30
- พระโยธกา บุญมาวงษา และสัญญา สะสอง. (2561). วิเคราะห์เรื่องสื่อบุคคลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา , 9(2), 40-53.
- ภัทรดนัย สุศิวะ. (2561). หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://sites.google.com/site/class23102/phra-thrrm-wi-suththimngkhl>
- วัดญาณเวศกวัน. (2550). พระพุทธศาสนาเพื่อสันติภาพของโลก. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2561 จาก https://www.watnyanaves.net/th/book_detail/656

สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1. (2558). ข้อมูลท่องเที่ยว 4 จังหวัดภาคกลางตอนบน 1. เรียกใช้เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <http://www.osmnorthcentral1.go.th/travel/detail/11>

news. (2554). ตั้ง พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ.9 ศาสตราจารย์ ดร. ราชบัณฑิต) เป็น กรรมการมหาเถรสมาคม. เรียกใช้เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <http://jeibasang-news.blogspot.com/2011/>

การพัฒนาเมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

SUBJECT: URBAN, RURAL, AGRICULTURE AND ECOLOGICAL INDUSTRY DEVELOPMENT

พระครูพรหมเขตคนารักษ์

วัดสระเรียง

พระพิพิธพัชรโคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

บทคัดย่อ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 กล่าวถึงเรื่องของพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเป้าในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของภาครัฐและภาคเอกชน มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนา เมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และค่ามาตรฐานสากล สงวนรักษา อนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น และเสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ อีกทั้งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 6 ประเด็น พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ ระบุว่า การพัฒนาเมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตาม แผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน จัดทำและพัฒนาระบบการเชื่อมโยง จัดการ และวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อการจัดทำแผนผังภูมินิเวศระดับประเทศ รวมถึงสนับสนุนการบริหารจัดการตามศักยภาพของภูมินิเวศ พร้อมทั้งการจัดทำผังเมืองและชนบท ตามเกณฑ์มาตรฐานและองค์ประกอบของผังเมืองรวมด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน คมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ เป็นต้น

ผู้เขียนจึงมีความสนใจในเนื้อหา และข้อมูลของการพัฒนาเมือง ชนบท เกษตรกรรมและ
อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาและเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนา, ชนบท, เกษตรกรรม, อุตสาหกรรม

Abstract

The 20 - year National Strategy 2018 - 2037 discusses urban, rural, agricultural, and eco - industrial development. Aimed at developing infrastructure of the public and private sectors, Emphasis is continually growing urbanization by organizing a landscape plan for urban, rural, agricultural, and industrial development. Including conservation areas according to potential and unity of ecological suitability, conservation areas develop urban, rural, farming, and the eco - industrial regions. That is managed according to the sustainable environmental map, pollution that affects the environment. And chemicals in the agricultural sector to comply with international standards and international standards; preserve, conserve, restore and develop natural resources Architectural heritage and art, culture, identity and indigenous way of life-based on nature. And a sustainable cultural base Develop a network of urban and community development organizations, including a group of volunteers with the participation mechanism of all local sectors and strengthening the public health and environmental health system. And improve the ability to prevent emerging and recurrent diseases. In addition, the Master Plan under the Six National Strategy, Smart Living Areas and Cities, stated that urban, rural, agricultural, and eco-industrial development. With management accordingly, Sustainable Ecological Map Develop and develop a system for linkage, management, and analysis of big data for the national ecological mapping. Including supporting the direction according to the potential of the ecosystem and the preparation of city and rural planning According to the benchmark and composition of and overall city plan, land use, transport, public utilities, etc. The author is interested in the content.

And information on urban, rural, agricultural, and eco - industrial development for further development and benefit of the students.

Keywords: Development, Countryside, Agriculture, Industry

บทนำ

แนวโน้มการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองส่งผลให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างงาน การจัดการสิ่งแวดล้อมของเมืองให้สามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมโดยมีคุณภาพชีวิต สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและการบริหารจัดการที่ดี (รัตนา หอมชื่น, 2561) อีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร การขนส่งและพลังงาน จะเป็นโอกาสในการพัฒนาเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในภูมิภาคให้เป็นเมืองอัจฉริยะซึ่งใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยและชาญฉลาดในการยกระดับการบริหารจัดการเมืองในมิติต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาเศรษฐกิจ การคมนาคมขนส่ง การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การใช้ชีวิตและการบริหารจัดการเมืองซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการให้มีการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพื้นที่และพัฒนาเมือง มุ่งเป้าการพัฒนาเมืองน่าอยู่ในทุกภาคของประเทศ เพื่อเป็นศูนย์เศรษฐกิจ แหล่งจ้างงานและที่อยู่อาศัย รวมทั้งพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) สอดคล้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นและศักยภาพของเมืองโดยมีระบบการบริหารจัดการเมืองที่มีประสิทธิภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับความต้องการของคนทุกกลุ่ม รวมทั้งมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และเป็นเมืองที่มีความยืดหยุ่น ซึ่งสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี โดยใช้ศักยภาพและโอกาสของแต่ละเมืองและมีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ

พัฒนาเมือง

ประเทศไทยมีพื้นที่ที่มีแผนผังภูมิโนเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมือง ชนบท เกษตรยั่งยืนและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี

สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ดำเนินงานโครงการจัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเชิงนิเวศ โดยในระยะแรกครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือ 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน พะเยา แพร่ ลำปาง ลำพูน และอุตรดิตถ์ ความก้าวหน้าของโครงการฯ ปัจจุบัน ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์แล้วเสร็จ พร้อมทั้งได้จัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่และส่วนกลางเพื่อนำความคิดเห็นไปปรับปรุงร่างรายงานฯ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงได้จัดทำระบบฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนบนพื้นฐานภูมินิเวศพร้อมกับจัดฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ระบบข้อมูล

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พื้นที่การพัฒนาเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเมืองนำอยู่ในทุกภาคของประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นแหล่งจ้างงานและที่อยู่อาศัย เพื่อกระจายความเจริญในทุกภูมิภาคของประเทศอย่างมีระบบการบริหารจัดการเมืองที่มีประสิทธิภาพ

การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของชุมชนเมือง ส่งผลให้มีปริมาณขยะน้ำเสีย และมลพิษในเมืองเพิ่มขึ้น การพัฒนาเมืองที่มีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่เพียงพอ ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นของเมืองซึ่งการดำเนินการดังกล่าว มีปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย

1. การลงทุนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. การจัดการสิ่งแวดล้อมของเมือง
3. ความเชื่อมโยงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของเมือง
4. ระบบนิเวศที่เอื้อต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษของเมือง

ทั้งนี้ การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่ครอบคลุมปัจจัยสำคัญดังกล่าว เนื่องจากยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เพียงพอโดยเฉพาะในพื้นที่เมือง และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการของเสียและมลพิษในพื้นที่เมือง

พื้นที่เมืองเป้าหมายส่วนใหญ่มีระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ) อีกทั้งแนวโน้มระดับเสียงริมถนนลดลง อย่างไรก็ตามระดับเสียงในพื้นที่ทั่วไปสูงขึ้น และมีทิศทางใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา นอกจากนี้พบว่าพื้นที่ริมถนนที่มีการจราจรหนาแน่นในกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยเฉพาะบริเวณการเคหะดินแดง สีแยกอ่อนนุช

ถนนบำรุงเมือง สี่แยกพระราม 9 แนวเส้นทางรถไฟฟ้า ทั้งในส่วนที่เปิดให้บริการแล้วและอยู่ระหว่างก่อสร้าง มีระดับเสียงเฉลี่ยสูงเกินค่ามาตรฐาน โดยแหล่งกำเนิดหลักของมลพิษทางเสียงมาจากจำนวนยานพาหนะที่สัญจรอย่างหนาแน่นตลอดทั้งวัน รวมทั้งโครงสร้างของสิ่งก่อสร้างที่สะท้อนเสียง ทำให้เสียงดังมากยิ่งขึ้นในภาพรวม พบว่าระบบจัดการมลภาวะและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป้าหมายยังมีไม่เพียงพอต่อมลพิษที่เพิ่มขึ้นตามความเป็นเมือง (Urbanization) ที่เพิ่มขึ้น โดยมลพิษทางอากาศยังคงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐานในพื้นที่ที่มีการก่อสร้างและมีการเผาทางการเกษตร และความสามารถในการบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะของเมืองยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีกิจกรรมในภาคการผลิต ในขณะที่มลพิษทางเสียงยังมีแนวโน้มคงที่

ประเด็นท้าทาย ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2563 มีการดำเนินโครงการหรือมาตรการด้านแนวทางการพัฒนาและจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่เพียงพอทั้งในมิติความสอดคล้องตามแผนผังภูมิโนเวศและความครอบคลุมเชิงพื้นที่ ส่วนใหญ่เน้นการปรับปรุงทัศนียภาพหรือการพัฒนาในพื้นที่ตัวอย่าง รวมถึงโครงการจัดทำแผนผังภูมิโนเวศเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเชิงนิเวศระดับจังหวัด ซึ่งถ่ายทอดการปฏิบัติต่อเนื่องจากแผนผังภูมิโนเวศระดับภูมิภาคยังขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อ การบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯซึ่งกำหนดให้มีแผนผังภูมิโนเวศระดับภาค จำนวน 1 ภาคภายในปี 2565 รวมถึงเป้าหมายของแผนย่อยที่กำหนดให้มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมิโนเวศอย่างยั่งยืน และให้มีพื้นที่สำหรับการสวณ รักษาอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม และศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติและฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ อย่างน้อย 3 จังหวัดของ 1 ภาคภายในปี 2565

แนวทางการพัฒนา

1. จัดทำฐานข้อมูลที่ใช้ได้ทุกหน่วยงานร่วมกัน ด้านการพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบทเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และพื้นที่อนุรักษ์โดยกำหนดให้จังหวัดเป็นฐานในการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เป็นผู้เลือกและตัดสินใจในการจัดทำแผนผังต่าง ๆ อาทิเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคงเกษตรยั่งยืนและปลอดภัย อุตสาหกรรมเชิงนิเวศพื้นที่พิเศษเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดีมรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน เป็นต้น และจัดทำและพัฒนาระบบ

ข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีการเชื่อมโยง จัดการ และวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำ และสนับสนุนการบริหารจัดการแผนผังภูมิโนเวระดับประเทศ จังหวัด และชุมชน

2. จัดทำแผนผังภูมิโนเวของพื้นที่ ตามเกณฑ์และมาตรฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม การกำหนดเขตพื้นที่แนวกันชน โดยมีสัดส่วนของพื้นที่ป่า พื้นที่เกษตร พื้นที่ชนบทพื้นที่เมือง และพื้นที่อุตสาหกรรม ที่เหมาะสม โดยจัดทำแผนผังภูมิโนเวของพื้นที่ตามความเหมาะสมของการใช้พื้นที่ทางภูมิโนเว เกณฑ์และมาตรฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยกำหนดเขตพื้นที่สำหรับเป็นพื้นที่วางแผนผังภูมิโนเว โดยใช้เขตพื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ เป็นขอบเขตของภูมิโนเว พิจารณาและสรุปศักยภาพและข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ โดยกำหนดจากความเหมาะสมของการใช้พื้นที่ทางภูมิโนเว และจัดทำแผนผังความเหมาะสมในการใช้พื้นที่ทางภูมิโนเวอย่างยั่งยืนของแต่ละจังหวัดโดยเฉพาะสำหรับเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืนและปลอดภัย อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และพื้นที่พิเศษเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิตพื้นถิ่น

3. ให้ความรู้ ประสาน และบูรณาการทุกภาคส่วนในการเพิ่มและรักษาพื้นที่สีเขียวพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศ พื้นฟูระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยจัดให้มีหน่วยงาน - 12 - องค์กรที่จัดตั้งโดยภาครัฐ เพื่อให้ความรู้ ประสาน และบูรณาการภาคส่วนในการติดตามการพัฒนาพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด ระดับลุ่มน้ำ และระดับประเทศ

4. ปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้เรื่องการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าอย่างสมดุลโดยปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้เรื่องการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าอย่างสมดุล

5. พัฒนาและส่งเสริมกลไกการให้บริการของระบบนิเวศ และการสงวนรักษาอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน โดยจัดให้มีมาตรการชดเชยและแรงจูงใจในการดำเนินการ เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ จัดการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่า และส่งเสริมกลไกคาร์บอนเครดิตและกลไกการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศรวมทั้งจัดให้มีการสงวนรักษา อนุรักษ์พื้นที่ฟู สภาพแวดล้อมและพื้นที่แหล่งธรรมชาติ แหล่งศิลปกรรม ในทุกมิติทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เพื่ออนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยการศึกษา สำรวจ วิจัย จัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน ผัง สนับสนุนให้มีมาตรการควบคุมและมาตรการส่งเสริมทั้งด้านกฎหมายและด้านเศรษฐศาสตร์ ส่งเสริม

กลไกการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นพัฒนาระบบการสร้างองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนเพิ่มและรักษาพื้นที่สีเขียว เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศ พื้นฟูระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ

ชุมชนชนบท

ชุมชนชนบท (Rural Community) เป็นเขตพื้นที่ที่พ้นจากตัวเมืองออกไป หรืออาจเป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาล เป็นเขตที่มีความเจริญทางด้านวัตถุน้อย มีการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมง เลี้ยงสัตว์ หน่วยงานสังคมของชุมชนชนบท หมายถึง หมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านหมู่หนึ่งอาจมีจำนวนประชากรประมาณ 20 ครัวเรือน ถึง 100 ครัวเรือนก็ได้

ลักษณะทั่วไปของสังคมชนบท

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรเพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพทางการเกษตร ดังนั้นสังคมชนบทจึงจัดได้ว่า เป็นโครงสร้างที่สำคัญที่สุดของสังคมไทย ลักษณะทั่วไปของสังคมชนบทจะมีลักษณะ ดังนี้

1. ครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญของเศรษฐกิจ เป็นทั้งหน่วยการผลิตและหน่วยบริโภค สิ่งของเครื่องใช้และอาหารจะผลิตขึ้นใช้เอง และยังมีดีดภาระหน้าที่อื่น ๆ เช่น ถ่ายทอดความรู้ทางอาชีพ อบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เป็นต้น
2. สมาชิกของครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นสมาชิกในชุมชนจะให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นมิตรต่อเพื่อนบ้าน มีการติดต่อกันแบบเป็นกันเอง เอื้อเฟื้อและจริงใจต่อกัน
3. ลักษณะของครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย สมาชิกประกอบด้วยหลาย ๆ ครอบครัวซึ่งเป็นเครือญาติกัน มาอยู่รวมในครัวเรือนเดียวกันหรือบริเวณใกล้เคียงกัน
4. วัดเป็นสถานที่สำคัญในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาเป็นแหล่งสำคัญในการให้การศึกษาและอบรมบ่มนิสัยแก่ประชาชน ค่านิยมในเรื่องคุณความดีทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติของคนในชุมชน
5. ชาวชนบทส่วนใหญ่ยึดมั่นอยู่กันประเพณีเดิมเป็นอย่างดี ไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลง

6. ชาวชนบทจะพึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทำให้ผูกพันกับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ โชคลาง หรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ

7. ชาวชนบทส่วนใหญ่จะยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางศาสนาและเข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน เช่น งานบวช งานศพ และงานบุญต่าง ๆ

8. ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ต่ำมาก เมื่อเทียบกับความหนาแน่นของประชากร (กัญชพร พานขุนทด, 2555)

ปัญหาสังคมที่จัดว่าเป็นปัญหาในชุมชนชนบทไทย

1. ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย เช่น โรคขาดสารอาหาร เพราะขาดความรู้เกี่ยวกับคุณภาพอาหารการบริการทางการแพทย์และการอนามัยไม่ทั่วถึง เนื่องจากอยู่ห่างไกลการรักษาพยาบาลไม่ถูกวิธี เป็นต้น

2. ปัญหาด้านการศึกษา เนื่องจากชนบทอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางการปกครอง จึงทำให้ขาดแคลนสถานศึกษา ครูผู้สอน และอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย รวมถึงรายได้ไม่เพียงพอต่อการส่งเสียให้ลูกๆ ได้เรียนในระดับสูง

3. ปัญหาการขาดแคลนที่ดินเพื่อใช้ทำมาหากิน อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ดังต่อไปนี้ 1) ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่เนื้อที่ดินที่ถือครองมีขีดจำกัด 2) ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ต้องเช่า ซึ่งอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม 3) ความอุดมสมบูรณ์ของดินเสียไป เพราะการใช้ดินอย่างผิดวิธีทำให้เสื่อมคุณภาพ

4. ปัญหาความยากจน อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น 1) ในชนบทมักจะเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ ทำให้มีค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูงมาก 2) การเพาะปลูกไม่ได้ผลผลิตที่ควร 3) การใช้เวลาร้างจากการทำนาทำไร่ไปในทางที่ไร้ประโยชน์ แทนที่จะหารายได้เสริม (ศุภณัฐ เตียวต่อสกุล, 2556)

รูปแบบยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท และข้อเสนอแนะด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท

1. ยึดแนวทางพระราชดำรินำการพัฒนา และให้การพัฒนานำการปกครอง ซึ่งเป็นอุดมการณ์สูงสุดในการดำเนินงาน โดยน้อมนำเอาพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นเป้าหมายของแผนงาน โดยการนำแนวพระราชดำรัสเกี่ยวกับ “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาชนบท และ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการส่งเสริมการเกษตร ซึ่งจะเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิตได้อย่างสมบูรณ์ เกษตรกร

จะมีศักยภาพด้านการวางแผนการผลิต การแปรรูป การตลาดและการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เป็นพลังสำคัญ และเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของชาติโดยส่วนรวมต่อไป

2. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด เพื่อเป็นแผนเชิงรุกในการแก้ปัญหาและรองรับการพัฒนาในระยะยาว และเป็นการชี้แนะ พัฒนาและกำหนด/โครงการที่จะสามารถนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดหลักการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นเข็มทิศชี้แนะในการดำเนินงาน

3. ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว บนพื้นฐานของการร่วมคิดร่วมทำของฝ่ายทั้งภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด เพื่อที่จะสามารถใช้จุดเด่นของแต่ละพื้นที่เสริมสร้างศักยภาพร่วมในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

5. ปรับปรุงระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท โดยควรที่จะได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติม และรวมข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทให้เป็นชุดเดียวกัน เพื่อเอกภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การกำหนดตัวชี้วัดด้านการผลิต การตลาดและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ให้พอเพียงต่อการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไข

6. การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณ เพื่อการพัฒนา

7. เพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนงบประมาณหรือเงินทุนในการดำเนินงาน ตามแผนงาน โครงการและกิจกรรม เพื่อการพัฒนาชนบท ในแต่ละพื้นที่ควรมีการจัดตั้งกองทุนหรือมูลนิธิ โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการสมทบทุน

เกษตรกรรม

เกษตรกรรม (Agriculture) เป็นการเพาะปลูกพืช เห็ดรา เลี้ยงสัตว์ และรูปแบบของชีวิตแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นอาหาร เส้นใย เชื้อเพลิงชีวภาพ ยารักษาโรคและผลิตภัณฑ์อื่นเพื่อความยั่งยืนและเพิ่มสมรรถนะชีวิตมนุษย์ เกษตรกรรมเป็นพัฒนาการที่สำคัญในความเจริญของอารยธรรมมนุษย์ที่ไม่ย้ายที่อยู่ ซึ่งการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ในสปีชีส์ที่ถูกทำให้เชื่อได้ผลิตอาหารส่วนเกิน ซึ่งช่วยหล่อเลี้ยงพัฒนาการของอารยธรรม การศึกษาด้านเกษตรกรรม

ถูกเรียกว่า เกษตรศาสตร์ ในโลกพัฒนาแล้วเกษตรอุตสาหกรรมที่ยึดการปลูกพืชเชิงเดี่ยวขนาดใหญ่ได้กลายเป็นระบบเกษตรกรรมสมัยใหม่ที่โดดเด่น แม้ว่าจะมีแรงสนับสนุนที่เพิ่มมากขึ้นสำหรับเกษตรกรรมแบบยั่งยืน รวมถึงเกษตรถาวรและเกษตรกรรมอินทรีย์จนกระทั่งมีการปฏิวัติอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ของประชากรมนุษย์ทำงานในภาคการเกษตร การเกษตรแบบก่อน - อุตสาหกรรมโดยทั่วไปเป็นการเกษตรเพื่อการดำรงชีวิต/การพึ่งตัวเองในที่ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืชเพื่อการบริโภคของตัวเองแทน 'พืชเงินสด' เพื่อการค้า การปรับเปลี่ยนที่โดดเด่นในการปฏิบัติทางการเกษตรได้เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ผ่านมาในการตอบสนองต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ และการพัฒนาของตลาดโลก มันยังได้นำไปสู่การปรับปรุงด้านเทคโนโลยีในเทคนิคการเกษตร เช่น วิธีของ ฮาเบอร์ - Bosch สำหรับการสังเคราะห์แอมโมเนียม - ไนเตรต ซึ่งทำให้การปฏิบัติแบบดั้งเดิมของสารอาหารที่รีไซเคิลด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน และมูลสัตว์มีความสำคัญน้อยลง (บริษัท 168 เอ็ดดูเคชั่น จำกัด, 2559)

เศรษฐศาสตร์การเกษตร การปรับปรุงพันธุ์พืช เกษตรเคมีเช่นยาฆ่าแมลงและปุ๋ย และการปรับปรุงเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้เพิ่มอัตราผลตอบแทนอย่างรวดเร็วจากการเพาะปลูก แต่ในเวลาเดียวกันได้ทำให้เกิดความเสียหายของระบบนิเวศอย่างกว้างขวาง และผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ในเชิงลบ การคัดเลือกพันธุ์ และการปฏิบัติที่ทันสมัยในการเลี้ยงสัตว์ได้เพิ่มขึ้นในทำนองเดียวกันของการส่งออกของเนื้อ แต่ได้เพิ่มความกังวลเกี่ยวกับสวัสดิภาพของสัตว์ และผลกระทบต่อสุขภาพของยาปฏิชีวนะ ฮอร์โมนที่สร้างการเจริญเติบโตและสารเคมีอื่น ๆ ที่ใช้ทั่วไปในอุตสาหกรรมการผลิตเนื้อสัตว์ สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมเป็นองค์ประกอบที่เพิ่มขึ้นของการเกษตร แม้ว่าพวกมันจะเป็นสิ่งต้องห้ามในหลายประเทศ การผลิตอาหารการเกษตร และการจัดการน้ำจะได้อาจกลายเป็นเป็นปัญหาระดับโลกเพิ่มขึ้นที่ได้รับการสนับสนุนให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับจำนวนของ Fronts การเสื่อมสลายอย่างมีนัยสำคัญของทรัพยากรดินและน้ำ รวมถึงการหายไปของชั้นหินอุ้มน้ำ ได้รับการตั้งข้อสังเกตในทศวรรษที่ผ่านมา และผลกระทบของภาวะโลกร้อนกับการเกษตรและผลของการเกษตรต่อภาวะโลกร้อนยังคงไม่เป็นที่เข้าใจอย่างเต็มที่

สินค้าเกษตรที่สำคัญสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มกว้างๆได้แก่อาหาร เส้นใย เชื้อเพลิง และวัตถุดิบ อาหารที่เฉพาะได้แก่ (เมล็ด) ธัญพืช ผัก ผลไม้ น้ำมันปรุงอาหาร เนื้อสัตว์และเครื่องเทศ เส้นใยรวมถึงผ้าฝ้าย ผ้าขนสัตว์ ป่าน ผ้าไหมและผ้าลินิน วัตถุดิบ ได้แก่ ไม้และไม้ไผ่ วัสดุที่มีประโยชน์อื่น ๆ ผลิตจากพืช เช่น เรซิน สีธรรมชาติ ยา น้ำหอม เชื้อเพลิงชีวภาพ และผลิตภัณฑ์ใช้ประดับเช่นไม้ตัดดอกและพืชเรือนเพาะชำ กว่าหนึ่งในสามของคนงานในโลก

มีการจ้างงานในภาคเกษตร เป็นที่สองรองจากภาคบริการเท่านั้น แม้ว่าร้อยละของแรงงานเกษตรในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญในช่วงหลายศตวรรษที่ผ่านมา

ประเภทของเกษตรกรรม

เกษตรกรรมแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. กสิกรรม หมายถึง การเพาะปลูกพืช เช่น การทำนา การทำสวนผลไม้ การทำไร่ การปลูกพืชไม่ใช้ดิน เป็นต้น
2. ปศุสัตว์ หมายถึง การประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์บนบก เช่น การทำฟาร์มปศุสัตว์ การทำฟาร์มโคนม การทำฟาร์มหมู การทำฟาร์มสัตว์ปีก การทำฟาร์มแกะ เป็นต้น
3. การประมง หมายถึง การประกอบอาชีพการเกษตรทางน้ำ เช่น การเลี้ยงสัตว์หรือพืชน้ำ การจับสัตว์น้ำ เป็นต้น
4. การป่าไม้ หมายถึง การประกอบอาชีพเกี่ยวกับป่า เช่น การปลูกป่าไม้ เศรษฐกิจ การนำผลผลิตจากป่ามาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น

การพัฒนาเกษตรกรรม

1. การแก้ไขปัญหาร่องดิน

ดิน เป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์จะทำให้ไม่สามารถเพาะปลูกพืชได้เช่นเดิม ปัญหาของดินที่มักพบอยู่เป็นประจำ คือ ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ซึ่งแต่ละสภาพปัญหาของดิน มีวิธีการแก้ไขที่แตกต่างกันออกไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาทดลอง เพื่อหาวิธีการแก้ไขในรูปแบบต่าง ๆ บนที่ดินของมูลนิธิชัยพัฒนาที่ราษฎรน้อมเกล้าฯ ถวาย จากสถานที่ที่มีความแตกต่างกัน อาทิ

พื้นที่ของตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธารามจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นโครงการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นที่ดินที่มีความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรง อันเกิดจากการใช้ดินอย่างผิดวิธี จนไม่สามารถทำประโยชน์ใดได้ การพัฒนาและฟื้นฟู ฝนดินแห่งนี้ จากสภาพดินลูกรัง ต่อมาที่ถูกตัดทิ้งไว้ กลายเป็นลำต้นทิ้งอกใหม่ ความอุดมสมบูรณ์ ชุ่มชื้นเกิดขึ้น กองงานเป็นป่าเบญจพรรณดังเช่นที่เป็นมา ที่แห่งนี้จึงเป็นที่มาของพระราชดำริที่สามารถพิสูจน์ให้เห็นจากความเป็นจริงที่ปรากฏได้ ว่า “อย่ารังแกป่า” “อย่ารังแกธรรมชาติ” และ ทฤษฎี “การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก”

ความเปรี้ยวของดินสามารถส่งผลเสียต่อการเพาะปลูกได้ ดังนั้น ที่ดินที่ตำบลบ้านพริก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ที่มีสภาพเป็นดินเปรี้ยว ไม่สามารถเพาะปลูกข้าวได้ จึงเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริใน การแก้ไขให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช ผืนดินแห่งนี้จึงเป็น โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวได้ศึกษาทดลองด้วยกัน 3 วิธี คือ การแก้ไขด้วยวิธีการทางธรรมชาติโดยใช้น้ำฝน การจัดทำแปลงทฤษฎีใหม่และทดลองใช้ปุ๋ยมาร์ลและน้ำจากภายนอกมาเจือจาง และวิธีสุดท้ายใช้เถ้าลอยลิกไนต์ที่เป็นส่วนประกอบในการก่อสร้างเขื่อนคลองท่าด่านมาศึกษาทดลองด้วย ซึ่งผลสำเร็จของการศึกษาทดลองจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เกษตรกรที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาดินในพื้นที่ของตนเอง

ส่วนปัญหาเรื่องดินเค็มนั้น ได้ศึกษาทดลองที่ตำบลตาจั่น อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเค็มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยเน้นการเพาะปลูกพืชที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของดิน เช่น มะพร้าว ปรับปรุงดินโดยการปลูกปอเทืองและถั่วต่าง ๆ หลังจากเกี่ยวข้าวแล้ว และทำคันดินเพื่อยกร่องปลูกไม้ผลพืชผักต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย

อุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์

อุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์ (Eco Industry) คือ กลุ่มธุรกิจหรือระบบธุรกิจที่มีการรวมตัวกัน โดยมีการบริหารจัดการที่มีการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และมีการสร้างโอกาสความเป็นไปได้ในการนำของเสียจากอุตสาหกรรมหนึ่งมาใช้เป็นวัตถุดิบ ส่งผลให้เกิดดุลยภาพในมิติเชิงเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมา จะมุ่งเน้นผลกำไรที่เกิดจากการผลิตในจำนวนมากเป็นหลัก ทำให้เกิดการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว โดยในระยะต่อมาเกิดการรวมกลุ่มกันในลักษณะนิคมอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรม มีวัตถุประสงค์หลักในการลดต้นทุนการผลิต โดยการใช้ระบบสาธารณูปโภคร่วมกัน แต่ผลกระทบที่ตามมาของการรวมกลุ่มดังกล่าวคือ เกิดการรวมแหล่งปลดปล่อยมลพิษและเกิดการแย่งทรัพยากรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของชุมชน เช่น การขาดแคลนน้ำใช้ คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลง การเพิ่มขึ้นของขยะอุตสาหกรรมพื้นที่ป่าลดลง เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสมดุลของความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงระบบนิเวศน์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เห็นอย่างชัดเจน

จากการพัฒนา คือปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (Global Climate Change) จึงทำให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรม รวมถึงประชาชนทั่วไปหันมาสนใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางด้วยเหตุนี้ กรมโรงงานอุตสาหกรรม จึงได้ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์ (Eco Industry) โดยมุ่งหวังให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตที่สามารถแข่งขันเชิงธุรกิจ และเป็นไปตามเงื่อนไขการค้าเสรีในปัจจุบัน โดยเน้นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลดการปล่อยของเสียและมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ภายใต้แนวคิดดุลยภาพระหว่าง เศรษฐกิจระบบนิเวศน์และสังคม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2554)

แนวทางการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้นำแนวคิดและหลักการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศมาเป็นหลักในการพัฒนารอบการพัฒนากระด้นนิคมอุตสาหกรรมสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศใน 5 มิติ 22 ด้าน และได้สรุปหลักการของการพึ่งพาอาศัยกันไว้

1. ลดปริมาณของเสียโดยหลัก 3Rs การนำของเสีย วัสดุเหลือใช้ พลังงาน จากโรงงานหนึ่งมาเป็นวัตถุดิบของอีกโรงงานหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร พลังงาน และลดปริมาณของเสียให้เหลือน้อยที่สุด

2. การปิดวงจรการไหล (Close Loop) การสร้างสมดุลของสารขาเข้าและสารขาออก การสร้างสมดุลการไหลเข้า - ออกของวัสดุ (Balance Input Output/Material Flow)

การพยายามปิดวงจรของการใช้ทรัพยากร พลังงาน และลดการปลดปล่อยของเสียให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพยายามการสร้างสมดุลของสารขาเข้าและสารขาออกของแต่ละโรงงาน แต่ละนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งแสดงได้โดย Block Flow Diagram ของวัสดุ/ทรัพยากร ของเสีย และผลิตภัณฑ์พลอยได้ เพื่อให้เห็นถึงความสมดุลของแต่ละโรงงานอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco - Plant)

3. การเสริมสร้างกิจกรรม ความร่วมมือต่าง ๆ (Sharing Activities) การเสริมสร้างกิจกรรมความร่วมมือต่าง ๆ (Sharing Activities) ระหว่างโรงงานทั้งในนิคมอุตสาหกรรมเดียวกันและระหว่างนิคมอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เพื่อให้การช่วยเหลือเกื้อกูลพึ่งพาซึ่งกันตามหลักการพึ่งพาอาศัยกัน (Symbiosis)

เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industrial Town) หรือเมืองน่าอยู่คู่อุตสาหกรรม เป็นเมืองหรือพื้นที่ซึ่งมีการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยให้มีความเชื่อมโยงของนิคมอุตสาหกรรมสวนอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม หรือชุมชนอุตสาหกรรมกับกลุ่มโรงงาน

องค์กร หน่วยงานท้องถิ่นและชุมชนโดยรอบ ให้เจริญเติบโตไปด้วยกัน ภายใต้การกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมที่ดี และการร่วมมือกันขับเคลื่อนอย่างจริงจังของคนในพื้นที่ โดยสามารถดำเนินการได้ทุกระดับตั้งแต่ ระดับปัจเจกชน เช่น ครอบครัวและโรงงาน (Eco Family/Eco Factory) ระดับกลุ่มอุตสาหกรรมหรือชุมชน เช่น นิคมอุตสาหกรรมหรือหมู่บ้านหรือตำบล (Eco Industrial Zone/Estate) ระดับเมือง (Eco Town/Eco City) หรือเครือข่ายของเมืองหรือจังหวัดลำดับขั้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมเริ่มจากการพัฒนาภายในสถานประกอบการหรือโรงงานโดยนำแนวคิดหลักของนิเวศวิทยาอุตสาหกรรมมาใช้ และพัฒนาจากระดับโรงงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ประกอบการเดียวกัน (Zone/Estate) เพื่อพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมที่สอดคล้องกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเชิงพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างโรงงานต่าง ๆ ในพื้นที่กับสิ่งแวดล้อมโดยรวมและระบบนิเวศท้องถิ่น และขยายตัวไปสู่การเชื่อมต่อกันระหว่างนิคมหลายนิคมในเขตอำเภอ จนกระทั่งเป็นระดับจังหวัด โดยมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน วัด บ้าน โรงเรียน ที่สามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวคิดการประหยัดพลังงาน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการอุปโภคและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวได้ว่า การพัฒนาเข้าสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเกิดขึ้นได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนแนวคิดของการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศนับเป็นการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมและชุมชนโดยสร้างความสมดุลระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย โรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนในท้องถิ่นสิ่งที่เห็นได้อย่างเด่นชัดสำหรับเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศคือการลดการทิ้งหรือการปลดปล่อยของเสียออกจากโรงงานโดยการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุด นอกจากนี้ ยังต้องลดของเสียที่ออกจากนิคมอุตสาหกรรม โดยเพิ่มกลไกการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดการของเสียจากโรงงานหนึ่ง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของเสียอันตรายหรือไม่ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม หากมีการกำจัดอย่างผิดวิธี นักสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมและนักเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมจึงมีแนวคิดที่จะลดปริมาณการทิ้งหรือการจัดของเสียเหล่านี้โดยการจัดทำระบบการแลกเปลี่ยนของเสีย (Waste Exchange) กล่าวคือ เป็นการส่งต่อหรือแลกเปลี่ยนของเสียซึ่งไม่มีค่าสำหรับโรงงานหนึ่งไปเป็นวัตถุดิบสำหรับอีกโรงงานหนึ่งภายในเมืองอุตสาหกรรมนั้น ๆ เพื่อลดการทิ้งและการกำจัดของเสียในภาพรวมของสวนอุตสาหกรรม

ให้ได้มากที่สุด นักสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมยังได้มีการมองโรงงานอุตสาหกรรมในสวนอุตสาหกรรมหนึ่ง ๆ ในลักษณะของเครือข่ายขององค์กรที่สามารถเชื่อมโยง ส่งต่อหรือแลกเปลี่ยนทรัพยากรการผลิต หรือผลพลอยได้ในการผลิตต่าง ๆ ระหว่างกันได้ ทั้งนี้สามารถกล่าวได้ว่า เป้าหมายสูงสุดของการจัดทำเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศคือ การนำหลักการของ 3Rs (Reduce Reuse Recycle) มาใช้ให้เห็นเป็นรูปธรรม ตัวอย่างของประโยชน์ที่ได้จากการจัดการเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ได้แก่

- ลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
- ลดปริมาณการเกิดปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อม
- การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ลดปริมาณการเกิดของเสียที่ต้องบำบัดหรือกำจัด
- เพิ่มมูลค่าทางการตลาดของสินค้าพลอยได้หรือของเสียที่ได้จากกระบวนการผลิต

การพัฒนาและยกระดับการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

นิคมอุตสาหกรรมที่จะพัฒนาและยกระดับนิคมอุตสาหกรรมสู่ “เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” มีข้อกำหนดคุณลักษณะมาตรฐานการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเบื้องต้นใน 3 ข้อ ดังนี้

1. มีการประกาศนโยบายการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมตามแนวคิดหลักการอีโค (Eco) โดยมุ่งเน้นสู่เป้าหมายอย่างชัดเจน นิคมอุตสาหกรรมรับแนวคิดหลักการอีโค (Eco) มาประยุกต์ใช้ โดยมีการจัดตั้งคณะทำงาน Eco (Eco Team) และคณะทำงานเครือข่าย Eco (Eco Networks) ของนิคมอุตสาหกรรม พร้อมทั้งจัดการประชุม Eco (Eco Forum) ซึ่งเป็นการประชุมเป็นประจำสม่ำเสมอของนิคมอุตสาหกรรม ตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนเผยแพร่แนวคิดกับกลุ่มผู้ดำเนินการหลัก (Core Team) จากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทั้งหมด และร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาและบริหารนิคมอุตสาหกรรมแบบมีส่วนร่วมต่อไป

2. มีระบบการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14001

3. มีการพัฒนาที่ยั่งยืนตามข้อกำหนดคุณลักษณะมาตรฐานและเกณฑ์ตัวชี้วัดการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศใน 5 มิติ 22 ด้าน

ทั้งนี้ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้จัดทำเกณฑ์การเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเป็น 3 ระดับ เพื่อยกระดับและพัฒนานิคมอุตสาหกรรมเข้าสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศตามวิสัยทัศน์ของ กนอ. (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.), 2560) ดังนี้

ระดับที่ 1 “อีโค - แชมป์เปี้ยน (Eco - Champion)” หมายถึง นิคมอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างผาสุก บนหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยนิคมอุตสาหกรรมจะต้องนำข้อกำหนดคุณลักษณะมาตรฐานและเกณฑ์ตัวชี้วัดการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศระดับ Eco - Champion ประกอบด้วย 5 มิติ 31 เกณฑ์ตัวชี้วัด มาเป็นกรอบมาตรฐานในการเปรียบเทียบ เพื่อกำหนดประเด็นและทิศทางการพัฒนาในแผนแม่บทพัฒนายกระดับนิคมอุตสาหกรรมสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ระดับที่ 2 “อีโค - แอ็กเซลเลนซ์ (Eco - Excellence)” หมายถึง นิคมอุตสาหกรรมที่สามารถ “พัฒนาและยกระดับ” คุณภาพชีวิตชุมชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นนิคมอุตสาหกรรมที่มุ่งสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมให้ยั่งยืนบนพื้นฐานความสมดุลของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยความร่วมมือ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน และการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของผู้ประกอบการ หน่วยงานของรัฐ และชุมชน เพื่อมุ่งสู่ประโยชน์ส่วนรวมร่วมกัน โดยการยกระดับนิคมอุตสาหกรรมสู่ระดับ Eco - Excellence นิคมอุตสาหกรรมต้องผ่านการประเมินด้วยตัวชี้วัดระดับ Eco - Champion ทุกด้าน โดยข้อกำหนดคุณลักษณะมาตรฐานและเกณฑ์ตัวชี้วัดการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับ Eco - Excellence ประกอบด้วย 5 มิติ 9 เกณฑ์ตัวชี้วัด

ระดับ 3 “อีโค - เวิลด์คลาส (Eco - World Class)” หมายถึง นิคมอุตสาหกรรมที่สามารถเป็น “ผู้นำ” ในการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เป็นนิคมอุตสาหกรรมที่มุ่งสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรและพลังงานอย่างคุ้มค่า พร้อมกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นที่พึ่งของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการยกระดับนิคมอุตสาหกรรมสู่ระดับ Eco - World Class นิคมอุตสาหกรรมต้องผ่านการประเมินด้วยตัวชี้วัดระดับ Eco - Champion และระดับ Eco - Excellence ทุกด้าน โดยข้อกำหนดคุณลักษณะมาตรฐานและเกณฑ์ตัวชี้วัดการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับ Eco - World Class ประกอบด้วย 5 มิติ 7 เกณฑ์ตัวชี้วัด

โดยระดับ Eco - Champion ถือเป็นขั้นแรกของการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industrial Estate and Networks) สำหรับนิคมอุตสาหกรรมที่ต้องการยกระดับมาตรฐานของการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ สามารถไต่ระดับการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจากระดับ Eco - Champion สู่ระดับEco - Excellence และ Eco - World Class ตามลำดับ

สรุป

การพัฒนาเมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน จัดทำและพัฒนาระบบการเชื่อมโยง จัดการ และวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อการจัดทำแผนผังภูมินิเวศระดับประเทศ รวมถึงสนับสนุนการบริหารจัดการตามศักยภาพของภูมินิเวศจัดทำแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ตามเกณฑ์และมาตรฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อมการกำหนดเขตพื้นที่แนวกันชน พร้อมทั้งการจัดทำผังเมืองและชนบท ตามเกณฑ์มาตรฐานและองค์ประกอบของผังเมืองรวมด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน คมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การจัดทำแผนผังพื้นที่เขตเกษตรเศรษฐกิจ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก เพื่อใช้ในการพัฒนาการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ การจัดทำผังพื้นที่อุตสาหกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานตลอดจนตัวชี้วัดเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ การจัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมือง ชุมชนและเครือข่าย ที่ประกอบด้วย ภาควิชาสำคัญตามบริบทของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เชื่อมโยงการพัฒนาาร่วมกันในทุกระดับและพัฒนาศักยภาพ องค์กร เพื่อการพัฒนาเมือง ชุมชน และเครือข่าย ให้มีทักษะทัดเทียมกับประเทศอื่นในระดับสากล โดยพัฒนาสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน หรือองค์กรธุรกิจประจำชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดกลไกทางเศรษฐศาสตร์ในการพัฒนาผลผลิตตามมาตรฐานสากล ธุรกิจชุมชนแบบครบวงจร และตลาดเพื่อเกษตรกรโดยเกษตรกร พร้อมกับส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และรายได้ให้กับชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2554). อุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์. เรียกใช้เมื่อ 29 มีนาคม 2561 จาก <https://www.diw.go.th>
- กัญชพร พานขุนทด. (2555). ชุมชนชนบท. เรียกใช้เมื่อ 29 มีนาคม 2561 จาก <https://sites.google.com/site/social54131108024/bth-thi2/hawkhx-yxy1-1>
- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.). (2560). อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ. เรียกใช้เมื่อ 29 มีนาคม 2561 จาก <https://www.ieat.go.th/eco/en/Aecocenter/eco-roadmap>

- บริษัท 168 เอ็ดดูเคชั่น จำกัด. (2559). เกษตรกรรม. เรียกใช้เมื่อ 29 มีนาคม 2561 จาก http://119.46.166.126/self_all/selfaccess1/m5/farm5_1/lesson3/unit3_2.php
- รัตนา หอมชื่น. (2561). การพัฒนาชุมชนต้นแบบ “เกษตรกรรมในชุมชนเมือง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 12(2), 221-231.
- ศุภณัฐ เตียวต่อสกุล. (2556). ปัญหาของสังคมไทย. เรียกใช้เมื่อ 31 มีนาคม 2561 จาก <https://sites.google.com/site/payhasangkhmthiy/sahetu-khxng-payha/payha-khxng-sangkhm-thiy>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (6) ประเด็น พื้นที่ และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (พ.ศ. 2561-2580). เรียกใช้เมื่อ 31 มีนาคม 2561 จาก <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads>

แนวคิดประชาธิปไตยแบบองค์รวม

HOLISTIC DEMOCRACY

พระครูอุดมเจติยารักษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

บทคัดย่อ

หากกล่าวถึงประชาธิปไตยเราทุกคนจะเข้าใจถึงระบอบการปกครองซึ่งถือเป็นการปกครองโดยให้สิทธิ เสรีภาพ แก่ประชาชนในประเทศนั้น ๆ เป็นผู้กำหนด เลือกรอง และ มีอิสรภาพทั้งด้านความคิด การดำเนินชีวิต หรือแม้แต่ การกระทำใด ๆ ก็ตามที่อยู่ภายใต้ กฎหมายของรัฐหรือประเทศนั้น ๆ ซึ่ง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1809 อับราฮัม ลินคอล์น ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าววลีที่ว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” และจากการกล่าวสุนทรพจน์ใกล้กับสมรภูมิกเกตส์เบิร์ก ความว่า “เราจะไม่ให้ การตายของพวกเขาสูญเปล่า ที่ประเทศนี้ซึ่งอยู่ภายใต้การคุ้มครองของพระเจ้าจะมีอิสรภาพที่เกิด ใหม่ และที่รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชนจะยังคงอยู่บนโลกต่อไป” รูปแบบ หรือระบอบการปกครองที่มีชื่อว่าประชาธิปไตยนั้นกำเนิดและวิวัฒนาการมาเป็นระยะเวลา ยาวนานซึ่งมีนักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า คำว่าประชาธิปไตยนั้นถือกำเนิดในยุคสมัย ของยุครีกโบราณ และได้มีการพัฒนา วิวัฒน์ตามยุคสมัยในแต่ละภูมิภาคจนทำให้มีการพัฒนา มาจนถึงยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ ในปัจจุบันนั้น มีหลายประเทศทั่วโลกที่ใช้รูปแบบการปกครอง แบบประชาธิปไตย รวมถึงประเทศไทยที่นำรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ทั้งนี้ ประเทศไทย เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะของการปกครอง ในรูปแบบประชาธิปไตยมีทั้งทางตรง ทางอ้อม รวมไปถึงเรื่องของการแสดงออกทางอำนาจของ บุคคลต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงถือได้ว่าเป็นของประชาชนทุกคนที่อยู่ภายใต้รัฐหรือ ประเทศที่มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

คำสำคัญ: แนวคิด, การปกครอง, ประชาธิปไตย

Abstract

When it comes to democracy, we can all understand the regime which is Government by giving the people the right to freedom in that country is the one who determines, chooses, and has autonomy in both thinking Lives or any act is governed by the laws of that State or country, which on February 12, 1809, Abraham Lincoln, the 16th President of the United States. Said the phrase “Government of the people, by the people, for the people,” and from a speech near the Gettysburg Battlefield, “We will not waste their deaths. In this country, under the protection of God, there will be newborn freedom. And that the Government of the people by the people for the people will continue to live on earth.” The form or regime known as democracy was born and evolved over a long period, with most scholars commenting that the word democracy was conceived in the era of ancient Greece. And has developed Evolved according to the age in each region until it set until the present day. Many countries around the world use democratic governance. Including Thailand that adopted a form of democracy is a democracy with the King as Head of State. The nature of Government in the form of democracy is direct, indirect, as well as the expression of the power of various persons, etc. Therefore, democracy can be regarded as belonging to all people under the State or a country with a democratic form of Government.

Keywords: Concept, Government, Democracy

บทนำ

การเรียนรู้ประชาธิปไตย การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง จึงไม่ใช่การสอนด้วยการ “บรรยาย” แต่ผู้สอนต้องพัฒนาการสอนในรูปของ “กิจกรรม” และ “การลงมือปฏิบัติ” หรือการเรียนรู้ผ่าน “กระบวนการวิเคราะห์ปฏิบัติ” เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงที่มีนัยสำคัญมากขึ้น สำหรับกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว “ผู้สอน” จะเป็น “วิทยากรกระบวนการ” มีหน้าที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ประสบการณ์จริงในวิถีชีวิต ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อให้

เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจในความเป็นพลเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยจนก้าวไกลไปถึงการมีจิตสำนึกมีจิตวิญญาณประชาธิปไตย (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2554)

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ กล่าวว่า ประชาธิปไตยจะยั่งยืนได้ ต้องสร้างพลเมืองด้วยการศึกษา สร้างพลเมืองให้มีสำนึกส่วนรวม การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (Civic Education) มุ่งที่สร้างคนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมือง (Citizenship) ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า พลเมือง (Citizen) จะต้องมีความกระตือรือร้นและมีความสำนึกที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบายสาธารณะทุกระดับเพื่อที่จะนำประโยชน์สุขมาสู่ตนเองในฐานะปัจเจกบุคคลและต่อสังคมส่วนรวม การที่สมาชิกของสังคมจะมีลักษณะของพลเมืองดังกล่าวได้จะต้องมีความรู้สำหรับพลเมือง (Civic Knowledge) คุณธรรมสำหรับพลเมือง (Civic Virtue) มีธรรมาธิปไตย และทักษะสำหรับพลเมือง (Civic Skill) ซึ่งรวมถึงทักษะทางสติปัญญา (Intellectual Skills) และทักษะการมีส่วนร่วม (Participatory Skill) อย่างเหมาะสม (อเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2551)

นอกจากนี้ได้กล่าวถึงโรงเรียนกับการสร้างพลเมือง ว่าโรงเรียนเป็นสถาบันของการกล่อมเกลาศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่สำคัญ โดยอาจแบ่งออกเป็นความรู้สำหรับพลเมือง อาทิความรู้เกี่ยวกับ สิทธิของพลเมือง ทักษะสำหรับพลเมือง และคุณธรรมสำหรับพลเมือง ซึ่งสามารถจัดได้ทั้งในโรงเรียน และนอกระบบการศึกษา เช่นการจัดกลุ่มฝึกอบรม และเป็นไปได้ทั้งการศึกษาที่เป็นทางการ เช่น การจัดชั้นเรียน และไม่เป็นทางการเช่น การทำงานร่วมกัน

ดังนั้น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จะต้องเป็นพลเมืองที่ 1) มีอิสรภาพพึ่งตนเองได้ 2) เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ส่วนรวม 3) เคารพความแตกต่าง รวมทั้งความเห็นต่าง 4) รับผิดชอบตนเอง และสังคม 5) เคารพกฎหมายกติกา

สำหรับการศึกษาเพื่อสร้างความพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ต้องให้พลเมืองได้ 1) มี “ความรู้” มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย หลักการแนวคิพัฒนาธรรมประชาธิปไตย และลักษณะของความพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีอิสรภาพพึ่งตนเอง เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น มีความกระตือรือร้น มีคุณธรรม เพื่อให้เกิดค่านิยมประชาธิปไตย 2) มี “ทักษะ” ที่เกิดจากประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงร่วมกับชุมชน เกิดเป็นทักษะทางการเมืองที่ 3) มีทัศนคติเจตคติที่ดีจากการเรียนรู้เนื้อหา สารและผ่านกระบวนการ การคิดวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วม ยอมรับความเห็นต่างเป็นต้น และผู้เรียนได้รับความสุข สร้างสรรค์และอยากเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมอื่นต่อไป

กล่าวโดยสรุป สังคมไทยจะมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้นั้นคนไทยทุกคนจะต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน ด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มที่และสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณีตลอดจนหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม และกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต รวมทั้งรู้ถึงบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ซึ่งสมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของแต่ละคนแตกต่างกัน ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องแล้ว จะได้ชื่อว่าเป็น “พลเมืองที่ดีของสังคมและของประเทศชาติ” ปัจจุบันนี้สังคมประชาธิปไตยของไทยมีการเรียกร้อง สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคเพื่อความเท่าเทียมกันมากเกินไปจนลืมนึกถึงหน้าที่ของตน ซึ่งสิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งที่คู่กัน เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่พลเมืองของทุกประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่แต่จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้น ๆ หน้าที่เป็นภารกิจที่ทุกคนต้องกระทำเพื่อสร้างคุณค่าของความเป็นมนุษย์เมื่อเกิดมาเป็นคน ค่าของคนอยู่ที่การปฏิบัติหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบเป็นหัวใจสำคัญ และต้องสอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่แต่ละบุคคลดำรงอยู่ เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งอาจเป็นหน้าที่ตามหลักกฎหมาย หลักศีลธรรม วัฒนธรรมประเพณีและเมื่อทุกคนปฏิบัติได้เช่นนี้แล้วสังคมไทยก็จะเป็นสังคมพลเมืองที่มีความเข้มแข็ง เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศอย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1. ความหมาย

คำว่า “ประชาธิปไตย” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บัญญัติคำว่า “ประชาธิปไตย” ภายใต้อำนาจเรื่อง “ประชา” โดยระบุว่า “ประชาธิปไตย” น. หมายถึงระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ “ประชาธิปไตย” แปลจากคำภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งนำมาจากภาษากรีกโบราณว่า “Demokratia” ซึ่งคำว่า “Demokratia” มาจากการผสมของคำว่า Demos ซึ่งแปลว่าประชาชน และคำว่า Kratein หรือ Kratos แปลว่า ปกครอง ดังนั้นคำรากศัพท์ดั้งเดิม Democratia หรือ Democracy

จึงแปลว่าการปกครองโดยประชาชนวิสุทธิโพธิ์แทน ให้ความหมายว่า ประชาธิปไตยเป็นระบบการเมือง และระบอบการปกครองที่ประชาชนทั้งหลายปกครองตัวเองร่วมกัน

2. หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย

หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยเป็นแนวคิดที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญของระบอบประชาธิปไตยไว้ซึ่ง วิสุทธิ โพธิ์แทน เสนอว่า หลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยประกอบด้วย หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักเสมอภาค และหลักภราดรภาพ (วิสุทธิ โพธิ์แทน, 2550) สรุปได้ดังนี้

2.1 หลักการว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย (Popular Sovereignty or Sovereignty of The People) ประชาธิปไตยเป็นอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ หรืออำนาจนั้นเป็นของประชาชนทุกคน และประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอเป็นผู้ร่วมกันใช้อำนาจนี้ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเอง ซึ่งแสดงออกในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น การที่ประชาชนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลายของสังคมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและส่วนร่วมนั้นเป็นไปโดยสมัครใจเช่น การเลือกตั้งการมีส่วนร่วมในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่ม

2.2 อิทธิพลการมีส่วนร่วมในการรวมตัวเป็นพรรคการเมือง ซึ่งระบบประชาธิปไตยสนับสนุนให้มีการรวมตัวเป็นกลุ่มและดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่กำหนดไว้ 1) การปกครองโดยเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิของฝ่ายข้างน้อย (Majority Rule With respect to Minority Rights) ระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตัวเองร่วมกันของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2548) การตัดสินใจร่วมกันของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ นั้น ย่อมต้องมีการปรึกษาหารือกัน แต่เนื่องจากคนเราแต่ละคนมีความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกัน แต่ในระบอบประชาธิปไตยนั้นย่อมถือว่า “นักประชาธิปไตย” ย่อมมี “ความเห็นพ้องต้องกันที่ไม่เห็นด้วยกันได้” (Agreement To disagree) ดังนั้นเพื่อให้การตัดสินใจเป็นข้อยุติที่จะกระทำเรื่องต่าง ๆ เป็นไปอย่างทันการและมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจโดยถือตามเสียงข้างมากจึงเป็นหลักเกณฑ์ที่ต้องยอมรับ 2) การยอมรับการมีฝ่ายค้าน (Acceptance of Opposition) หลักการยอมรับสิทธิของฝ่ายเสียงข้างน้อยนี้ นำมาซึ่งหลักเกณฑ์ที่สำคัญมากของระบอบประชาธิปไตย คือการยอมรับการเกิดขึ้น การคงอยู่ และ

การดำเนินการของกลุ่มการเมือง หรือพรรคการเมืองที่ไม่ใช่พวกเดียวกับรัฐบาล ที่เรียกว่า ฝ่ายค้าน (สัญญาลักษณ วีระสมบัติ, 2546)

2.3 หลักการว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ (Rights, Liberty or Freedom) หลักการว่าด้วยสิทธิเสรีภาพเป็นหลักการที่สำคัญ มี 3 อย่าง คือ สิทธิ (Rights) เสรีภาพ (Liberty) และ อิสระภาพ (Freedom) ซึ่งสิทธิหมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้เสรีภาพ หมายถึง โอกาสที่จะเลือกทำหรือไม่ทำระหว่างทางเลือกหลายทางตามความปรารถนาของตน โดยปราศจากข้อบังคับ หรือข้อจำกัด มีเฉพาะข้อจำกัดโดยกฎหมายเท่านั้น อิสระภาพ หมายถึง การท าหรืองดเว้นที่จะทำอะไรก็ได้ที่ไม่ละเมิดผู้อื่น มีประเด็นสำคัญเกี่ยวข้อง 1) เสรีภาพในการคิดและแสดงออก (Freedom of Thought Andexpression) หมายถึงแต่ละคน หรือ แม้แต่กลุ่มคนแต่ละคนมีอิสระ ในการคิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ตราบใดที่ การคิดและการแสดงออกดังกล่าวไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น คือไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหายเดือดร้อน 2) สิทธิในการเป็นราษฎรของรัฐ (Rights to Citizenship) หมายถึงการที่คน ๆ หนึ่งเป็นราษฎร ของรัฐใด คือมีสัญชาติ (Nationality) หรือชาติตามกฎหมายของรัฐใด คน ๆ นั้นย่อมมีสิทธิได้ สัญชาติเป็นราษฎรของรัฐนั้นหรือคน ๆ หนึ่งถือกำเนิดภายใต้ดินแดนที่อยู่ภายใต้อธิปไตย ของรัฐใด คน ๆ นั้นย่อมมีสิทธิได้สัญชาติเป็นราษฎรของรัฐนั้น และย่อมมีสิทธิอื่น ๆ ไม่ว่าสิทธิ ทางการเมือง สิทธิทางสังคม และสิทธิทางเศรษฐกิจ เสมอภาคกันกับราษฎรคนอื่น 3) เสรีภาพ ในการเลือกตั้ง (Rights to Vote or Freedom to Vote) หมายถึง การที่ราษฎรของรัฐ ผู้มีคุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับสิทธิในการเลือกตั้งเท่าเทียมกัน 4) เสรีภาพในการนับถือศาสนา (Freedom of Religion or Freedom of Religious) หมายถึง คนมีอิสระที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อ นับถือหรือไม่นับถือศาสนาใดก็ได้ตราบเท่าที่ไม่ทำให้เกิดความเสียหาย หรือเดือดร้อนรำคาญต่อผู้อื่น 5) เสรีภาพในการเคลื่อนไหว หรือย้ายที่อยู่ (Freedom of Movement) หมายถึงราษฎรของรัฐและแม้แต่คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย ของรัฐนั้นย่อมมีอิสระที่จะไปไหนมาไหน ตั้งบ้านเรือนอยู่ในรัฐนั้นโดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาต เว้นแต่ในสถานที่หวงห้าม 6) เสรีภาพในการประชุม ชุมนุม ในการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือสมาคม (Freedom of Assembly or Association) หมายถึงคนทั้งหลายมีอิสระที่จะประชุม ชุมนุม กันโดยสงบ และปราศจากอาวุธตราบเท่าที่การชุมนุมนั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อแก่บุคคล อื่น 7) เสรีภาพที่จะไม่ถูกรัฐ หรือใครกระทำต่อตนตามอำเภอใจ (freedom from arbitrary treatment by a state or anybody)หมายถึงทุกคนที่อยู่ในรัฐไม่ว่าเป็นราษฎรหรือ

คนต่างด้าว ต้องได้รับหลักประกันจากรัฐว่าตนเองจะไม่ถูกรัฐ เจ้าหน้าที่ใด กระทำโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเสรีภาพจากการไม่ต้องหวาดกลัว 8) เสรีภาพด้านอื่น ๆ (Other Personal Freedom) หมายถึงคนแต่ละคนย่อมมีอิสระในความเป็นอยู่และกระทำการส่วนตัวใด ๆ ของตนที่ไม่ละเมิดผู้อื่น

2.4 หลักการว่าด้วยความเสมอภาค (Equality) หมายถึง ความเสมอภาคตามระบอบประชาธิปไตย คือการที่ราษฎรทุกคนในประเทศมีความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันในด้านพื้นฐาน โดยไม่นำเรื่อง เชื้อชาติสีผิวรูปร่างหน้าตาฐานะศาสนา ภาษาพูดมาเป็นข้อจำกัด ได้แก่ 1) ความเสมอภาคทางการเมือง (Political Equality) 2) ความเสมอภาคทางกฎหมาย (equality before the law) หมายความว่า ระบบการบัญญัติกฎหมายการบังคับใช้กฎหมาย และการวินิจฉัยกฎหมายต้องมีลักษณะความเป็นมาตรฐานสากล 3) ความเสมอภาคทางโอกาส (equality of opportunity) หมายความว่า ราษฎรทุกคนในสังคมมีโอกาสอย่างเต็มที่ (เมื่อเปรียบเทียบแล้ว) ที่จะแสดงออกถึงศักยภาพ ในความสามารถของตน ในการดำเนินชีวิตของตนโดยสุจริต เพื่อให้ตนได้บรรลุวัตถุประสงค์โดยสุจริตของตน 4) ความเสมอภาคทางสังคม (Social Equality) หมายความว่า ทุกคนในสังคมไม่ว่าจะมีฐานะ รูปร่างหน้าตาหรือพูดภาษาใด ก็สามารถอยู่ร่วมด้วยกันได้อย่างเสมอภาคไม่ถูกดูถูกเหยียดหยาม เพราะทุกคนจะมีความเคารพในความเป็นมนุษย์ของกันและกัน 5) ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ (Economic Equality) หมายถึงว่าคนแต่ละคนในแต่ละประเทศควรจะได้รับหลักประกันจากสังคมและรัฐ ให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพื่อดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปกติ

2.5 หลักการว่าด้วยภราดรภาพ (Fraternity) และหลักการว่าด้วยการเคารพเหตุผล(Respect for Reason) ตามหลักการประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง ประชาชนมีสิทธิแลโอกาสในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม การเมืองต่าง ๆ ย่อมทำได้อย่างสันติและหาข้อยุติที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับกัน ถ้าแต่ละคนมีความเคารพซึ่งกันและกัน (Mutual Respect) การมีภราดรภาพและการยึดมั่นในหลักเหตุผลประกอบกับข้อเท็จจริงที่ชัดเจน ย่อมทำให้คนในสังคมสามารถร่วมมือกันทำกิจกรรมทั้งหลายที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของสังคม และประเทศชาติ

3. ประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน

การศึกษาประวัติศาสตร์ของประชาธิปไตยจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันจะพบว่า พัฒนาการของประชาธิปไตยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ยุคกล่าวคือ

ยุคแรก เป็นสังคมที่เรียบง่าย และเป็นประชาธิปไตยตรง (Direct Democracy) ตัวอย่างนครที่มีประชาธิปไตยแบบนี้คือ นครเอเธนส์ ซึ่งเป็นนครรัฐที่มีประชากรประมาณ 250,000 คนแต่มี 40,000 คน เท่านั้นที่เป็นชายซึ่งมีคุณสมบัติเป็นพลเมือง (citizens) และมีสิทธิเลือกตั้ง ที่เหลือคือผู้หญิง เด็กและทาส ซึ่งไม่ใช่พลเมือง พลเมืองทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาที่มีประมาณปีละ 40 ครั้ง สภาทำหน้าที่ตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ และพลเมืองทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นและออกเสียง ฉะนั้นพลเมืองแต่ละคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจ

ยุคที่สอง เป็นสังคมที่ซับซ้อนขึ้น สมัยก่อนยุคอุตสาหกรรมและเป็นประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน (Representative Democracy) หลัง ค.ศ. 1700 เป็นยุคก่อนยุคอุตสาหกรรมที่สังคมมีความซับซ้อนและมีประชากรมากขึ้น ในระบบการเมืองแบบนี้จะมีรัฐสภาที่มีสมาชิกรวมมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนผู้มีคุณสมบัติเป็นพลเมืองทั้งหลาย พลเมืองเหล่านี้สามารถติดต่อหรือพูดกับสมาชิกสภาโดยตรง ทำให้เกิดลักษณะที่พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมทางอ้อมโดยผ่านผู้แทนฝ่ายนิติบัญญัติที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งก็ช่วยสร้างกลไกการตรวจสอบและรับผิดชอบต่อประชาชนได้ในระดับหนึ่งเนื่องจากประชาชนสามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นตัวตัดสินใจว่าพอใจหรือไม่พอใจนโยบายการตัดสินใจหรือผลการดำเนินงานของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา

ยุคที่สาม ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) เริ่มจากปี 1900 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้นและตัวแทนที่ได้รับเลือกตั้งมาไม่มีหน้าที่ในการตัดสินใจหลัก ๆ แล้ว เพราะงานเหล่านี้กลายเป็นหน้าที่ของระบบราชการและหน่วยงานฝ่ายบริหารต่าง ๆ ยุคปัจจุบัน จึงเป็นยุคที่การตัดสินใจสำคัญต่าง ๆ ในเบื้องต้นเกิดขึ้นภายนอกสภาและฝ่ายนิติบัญญัติ ข้าราชการจำนวนมากที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานของรัฐกลับมีบทบาทการตัดสินใจสำคัญ ๆ และเอาผลการตัดสินใจนั้นไปดำเนินการโดยการเห็นชอบของหน่วยงานซึ่งไม่ได้มาจากการเลือกตั้งและข้าราชการเหล่านี้ก็ต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อประชาชน ดังนั้นการไปออกเสียงเลือกตั้งเพื่อแสดงให้เห็นว่าเห็นด้วยกับนโยบายที่พรรคการเมืองชูเป็นประเด็นหาเสียงจึงเป็นเรื่องที่ฉาบฉวย ประชาชนผู้เลือกตั้งแทบไม่มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบาย กลไกระบบราชการที่มีอยู่ได้ส่งผลให้ช่องว่างระหว่างผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองห่างกันมากขึ้น ด้วยเหตุผลนี้การเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงกลายเป็นกระแสนิยมทั่วโลก เพราะมีความเห็นร่วมกันว่าการเข้า

การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย ฌานิทธี สันตะพันธ์ นำเสนอว่า มี 2 แนวทางคือ 1) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง ให้เป็นประชาธิปไตย 2) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้วยการกล่อมเกลாதทางการเมือง (Political Socialization) ซึ่งเป็นวิธีเดียวกับการขัดเกลาทงสังคม (Socialization) ที่มีตัวแทนของสังคม ได้แก่ ครอบครัวกลุ่มเพื่อน สถานศึกษา ศาสนา ตลอดจน สื่อมวลชนทำหน้าที่ดังกล่าว ทำให้บุคคลได้ทราบถึงคุณธรรม คุณค่า อุดมคติที่สังคม ยึดมั่นได้เรียนรู้บรรทัดฐานและขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนยึดมั่นในหลักศีลธรรม และพร้อมจะใช้ชีวิตในแนวทางที่สังคมต้องการการกล่อมเกลาทงทางการเมือง (ฌานิทธี สันตะพันธ์ , 2551) ตามความหมายของ Kenneth P. L. หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้แบบแผน พฤติกรรมและอุปนิสัยในทางที่เกี่ยวเนื่องกับการเมือง โดยผ่านสื่อกลางต่าง ๆ ของสังคม รวมถึงสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไป เช่น ครอบครัวกลุ่มเพื่อน โรงเรียน สมาคม ชมรมสื่อมวลชน เป็นต้น และการกล่อมเกลาทงทางการเมืองดำเนินการได้ 2 แนวทางหลักคือ 1) การกล่อมเกลาทงการเมืองโดยตรง ประกอบด้วย 4 รูปแบบ ได้แก่ 1.1) การเลียนแบบ 1.2) การเรียนรู้โดย

การคาดการณ์ล่วงหน้า 1.3) การศึกษาทาง การเมืองหมายถึงการวิธีการเรียนรู้การเมืองในสถาบันต่าง ๆ เช่น เรียนในหลักสูตรของโรงเรียนหน่วยงานของรัฐ พรรคการเมือง ซึ่งพื้นฐานทางวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีจะได้อาจจากการจัดระบบการศึกษาที่ดีและ 1.4) ประสบการณ์ทางการเมืองโดยตรง และ 2) การกล่อมเกลาก่อนทางการเมืองโดยอ้อม แบ่งออกได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ 2.1) การถ่ายโอนความรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคล 2.2) การฝึกอบรม 2.3) ระบบความเชื่อของบุคคล (Kenneth P. L., 1965)

นอกจากนี้ เยาเวา ประคองสินธุ์ ได้กล่าวถึง โคลแมน ที่กล่าวว่า การกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง เป็นกระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่ง เจตคติและความรู้สึกต่อระบบการเมืองและต่อบทบาทของตนในระบบการเมือง ทั้งนี้รวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจ (Cognition) ความรู้สึก (Feeling) การมีความจงรักภักดีและความสำนึกผูกพันในฐานะเป็นพลเมือง (Sense of Civic Obligation) และความรู้สึกในความสามารถทางการเมือง (Sense of Political Competence) (เยาเวา ประคองสินธุ์ , 2550)

5. วัฒนธรรมทางการเมืองที่เหมาะสมต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง (Civic Culture)

เมื่อพูดถึงวัฒนธรรมทางการเมือง ควรเข้าใจในเบื้องต้นว่า “คน” และ “วัฒนธรรม” นั้น มีอาจแยกออกจากกันได้ วัฒนธรรมหล่อหลอมอุปนิสัย มารยาทความคิด ค่านิยม บรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติของคน คนก็มีบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมดังกล่าว วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นกรอบหรือแนวทางของพฤติกรรมทางการเมืองในสังคมที่ถือปฏิบัติสืบต่อจนฝังรากลึกในสังคมหรือเป็นกรอบของพฤติกรรมตามสภาพความเป็นจริง วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของพฤติกรรมร่วมทางการเมือง ซึ่งอาจจะถูก ดีหรือไม่ดีก็ได้และมักเป็นเรื่องที่อยู่เหนืออำนาจทางกฎหมายการใช้กฎหมายสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเป็นไปได้ยากและในทางกลับกันจะใช้อำนาจกฎหมายหยุดยั้งวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่พึงปรารถนาก็ไม่ประสบความสำเร็จเช่นกัน

วัฒนธรรมทางการเมืองนั้นมีหลายรูปแบบ หากแต่รูปแบบที่เหมาะสมหรือเอื้อต่อระบอบประชาธิปไตยมากที่สุดกลับไม่ใช่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (The Participant Political Culture) บริสุทธิ์เพียงอย่างเดียว เพราะหากประชาชนทั่วทั้งประเทศพากันเรียกร้องทุกอย่าง ความสงบเรียบร้อยก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากปัจเจกชนแต่

ละคนย่อมมี “ความต้องการ” ในการเรียกร้องที่แตกต่างกันไป ดังนั้นจึงไม่มีทางเป็นไปได้เลยที่ทุกคนจะได้รับความพึงพอใจสูงสุดหรือได้รับการตอบสนองการเรียกร้องทุกอย่าง

ดังนั้น Gabriel A. A. & Verba, S. จึงเสนอรูปแบบ (Model) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมซึ่งเอื้อต่อการสถาปนาระบอบเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) ที่มั่นคง ในหนังสือ The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations. รูปแบบที่ว่่านี้ คือ “Civic Culture” ซึ่งเรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง” (Gabriel A. A. & Verba, S., 1956)

คำว่า “Civic” มาจากคำภาษาละตินว่า “civis” ซึ่งมีความหมายว่า เกี่ยวกับเมือง, พลเมืองหรือความเป็นพลเมือง ส่วนพลเมือง (Citizen) คือ สมาชิกของกลุ่มซึ่งอาศัยอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายของรัฐบาล ซึ่งออกโดยประชาชนที่มีส่วนร่วมในการปกครอง Model นี้เกิดขึ้นจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ของนักวิชาการทั้งสองท่าน ในประเทศซึ่งมีระบอบประชาธิปไตยในระดับต่าง ๆ อยู่แล้วในช่วงปี ค.ศ. 1959 - 1960 คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักรเยอรมันตะวันตก อิตาลีและเม็กซิโก และได้ข้อสรุปว่า ระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงหรือมีเสถียรภาพน่าจะเกิดขึ้นในสังคมที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบที่นักวิชาการทั้งสองเรียกว่า “Civic Culture” ซึ่งเป็นการผสมผสานของ Model วัฒนธรรมทางการเมืองทั้งสามรูปแบบคือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ แบบไพร่ฟ้าและแบบมีส่วนร่วมเข้าด้วยกัน (นิภาพรณ เจนสันติกุล, 2556)

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม โดยมีวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมเป็นหลัก และมีวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้ากับแบบค้ำแคบคานอยู่ แต่มีสัดส่วนน้อยกว่าแบบมีส่วนร่วม โดยวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโน้มนำให้ประชาชนแสดงออกซึ่งความมีสิทธิมีเสียงและเรียกร้องการแก้ปัญหาจากรัฐบาล ณ จุดนี้จึงแสดงลักษณะที่ประชาชนเป็น “พลเมือง” ที่มีความกระตือรือร้นทางการเมืองแบบมีเหตุผล (Rationalist - activist) แต่ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้าก็โน้มนำให้ประชาชนสำนึกในความเป็น “ราษฎร” ภายใต้การปกครอง คือ ยอมรับอำนาจอันชอบธรรมของผู้ปกครองด้วย จึงไม่ตั้งต้นที่จะได้รับการแก้ปัญหาให้ตรงตามที่ตนต้องการทุกประการ ณ จุดนี้ ความสงบเรียบร้อยจึงไม่ถูกท้าทายจนเกิดความวุ่นวายทางการเมืองจากการเรียกร้องทางการเมืองต่าง ๆ นอกจากนี้ วัฒนธรรมแบบค้ำแคบหรือแบบท้องถิ่นก็ยังคงหลงเหลืออยู่ทำให้พลเมืองไม่ถูกครอบงำโดย

วัฒนธรรมแบบอื่น ๆ ของส่วนกลางเสียทั้งหมด โดยนับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง จึงน่าจะเอื้อต่อการบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พลเมืองในประเทศที่มีวัฒนธรรมแบบ Civic Culture จะมีลักษณะร่วม 2 ประการ คือ ประการแรก มีความสามารถในการเป็นพลเมืองที่ดีคือ เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีเหตุมีผล (Citizen Competence) ประการที่สอง มีความสามารถในการเป็นราษฎรที่ดี (Subject Competence) คือ เป็นผู้อยู่ใต้การปกครองที่รู้จักการประนีประนอมและมีระเบียบวินัย ซึ่งก็สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยตามที่ สุขุม นวลสกุล ได้อธิบายไว้ว่า การที่ประเทศใดหรือสังคมใดจะเป็นประชาธิปไตยได้นั้น ไม่ใช่เพียงแต่ว่ามีระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตยเท่านั้น (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2554) เป็นใช้ได้ ความจริงแล้วอุปนิสัยของคนในสังคมและวิถีดำเนินชีวิตประจำวันต้องมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยด้วย จึงจะมีส่วนช่วยเหลือเอื้อระบบประชาธิปไตยทางการเมืองให้ปลอดถาวรต่อไปได้ ลักษณะของวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยนั้นอาจจำแนกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. เคารพเหตุผลมากกว่าบุคคล คนในสังคมประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้ที่เคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล ไม่ศรัทธาบุคคลใดถึงขั้นบูชาบุคคล โดยไม่ว่าคนคนนั้นจะคิดอ่านหรือมีทรศนะอย่างไรเป็นเห็นดีเห็นงามว่าถูกต้องไปเสียทั้งหมด จะต้องยอมรับว่าคนทุกคนมีสติปัญญาและเหตุผลในวงจำกัด อาจมีทรศนะที่ถูกต้องในเรื่องหนึ่งและอาจไม่ถูกต้องในอีกเรื่องหนึ่งได้ จะต้องไม่เคร่งครัดเรื่องระบบอาวุโส (Seniority) มากนัก ผู้ที่อาวุโสจะต้องมีการรับฟังผู้ที่เยาว์กว่าบ้าง อย่าถือว่า “อาบน้ำร้อนมาก่อน” แล้วต้องถูกกว่าเสมอไป เพราะในบางครั้งความคิดที่ดีอาจเป็นของผู้อ่อนอาวุโสกว่าก็ได้ประชาธิปไตยจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อค้นหาเหตุผลและความถูกต้องที่แท้จริงนั่นเอง เพราะเหตุผลเท่านั้นที่จะจรรโลงให้ประชาธิปไตยดำเนินไปได้ ประชาธิปไตยเชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล จะยอมปฏิบัติตามถ้าจำนนต่อเหตุผลของผู้ที่มีความคิดไม่เหมือนกัน

2. รู้จักการประนีประนอม (Compromise) ผู้ที่เลื่อมใสในประชาธิปไตยจะต้องรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ตั้งต้นแต่ความคิดของตนเป็นสำคัญ มีช่องทางใดที่จะประสานความคิดของตนให้สอดคล้องหรืออะลุ่มอล่วยกับทรศนะของคนอื่นได้ยอมทำเพื่อป้องกันความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงไม่ยึดมั่นในความคิดของตนอย่างไม่ยอมผ่อนปรนแก้ไขและต้องใช้เหตุผลให้มากที่สุดในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ การรู้จักประนีประนอม คือการยอมรับการแก้ไขปัญห ความขัดแย้งโดยสันติวิธี ผู้ที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยต้องไม่นิยมการแก้ไขปัญหโดยวิธีรุนแรง

เพราะ “ปรัชญาประชาธิปไตยโดยพื้นฐานไม่ปรารถนาให้มีการใช้กำลัง และการล้มล้างด้วยวิธีการรุนแรง เพราะถ้ามีการใช้กำลังและความรุนแรงแล้ว ก็แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ไม่มีหรือไม่มีเหตุผล ซึ่งก็ขัดกับหลักความเชื่อขั้นมูลฐานของประชาธิปไตยที่ถือว่ามนุษย์มีเหตุผล”

3. มีระเบียบวินัย สังคมประชาธิปไตยจะดำเนินไปได้ดีคนในสังคมจะต้องเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย “ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองอย่างสม่ำเสมอ และช่วยทำให้กฎหมายของบ้านเมืองมีความศักดิ์สิทธิ์โดยไม่ยอมให้ผู้ใดเข้าละเมิดตามอำเภอใจ” ถ้ามีความรู้สึกว่าการกฎหมายที่ใช้อยู่ไม่เป็นธรรมก็ต้องหาทางเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายนั้น มิใช่ฝ่าฝืนไม่ยอมรับ เพราะถ้าคนบางคนละเมิดกฎหมายได้ คนอื่นก็ย่อมทำได้เช่นเดียวกัน สังคมก็จะอลเวงหากกฎกติกาใดเป็นหลักไม่ได้ ประชาธิปไตยเป็นลัทธิที่บูชาสิทธิและเสรีภาพก็จริง แต่การอ้างสิทธิเสรีภาพนั้นต้องมีความระมัดระวังให้อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย การใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตจนละเมิดหรือก้าวล่วงในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น หรือทำให้เกิดความสงบในสังคมย่อมเป็นสิ่งที่มิชอบและไม่ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2548) เพราะสังคมที่ไม่มีการจำกัดในเรื่องสิทธิเสรีภาพเลยนั้นหาใช่สังคมประชาธิปไตยไม่ แต่เป็นสังคมอนาธิปไตย (Anarchy) เป็นสภาวะที่เปรียบเสมือนไม่มีรัฐบาล ไม่มีกฎหมายไร้ระเบียบวินัยทางสังคมโดยสิ้นเชิง ทุกคนสามารถทำอะไรได้ตามใจชอบสังคมแทนที่จะสงบสุขกลับจะวุ่นวายเหมือนบ้านเมืองไม่มีชื่อไม่มีแปสังคมประชาธิปไตยจะดำเนินไปด้วยดีคนในสังคมจึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัย

4. มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Public spirit) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมจะเกิดขึ้นจากความรู้สึกของคนในสังคมว่า ตนเป็นเจ้าของประเทศและประเทศเป็นของคนทุกคน การประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ได้แก่ การช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวมหรือสมบัติของสาธารณะ ลักษณะเช่นนี้มักสืบเนื่องมาจากความสำนึกที่ว่า ตนได้รับการศึกษา สามารถทำมาหาเลี้ยงชีพ และดำรงชีวิตอยู่ได้ ก็เพราะสังคมอันเป็นส่วนรวมของคนทุกคน ดังนั้นจึงต้องมีหน้าที่ทำประโยชน์ให้เป็นการตอบแทน อย่างไรก็ตาม ในเรื่องวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยนี้ ถ้าแยกแยะเป็นประเด็นปลีกย่อยก็สามารถหยิบยกได้อีกมาก เช่น ต้องเป็นคนหนักแน่นไม่หุบเบา มีทระนงที่ดีต่อคนอื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย เป็นต้น ลักษณะ 4 ประการข้างต้นเป็นเพียงลักษณะที่เห็นว่าสำคัญของการที่จะมีวิถีชีวิตสนับสนุนระบอบประชาธิปไตย (ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555)

Gabriel A. A. & Verba, S. อธิบายต่อไปว่า ความโน้มเอียง (Orientations) แบบมีส่วนร่วมนั้นผสมกับวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้าและแบบคับแคบหรือท้องถิ่น โดยไม่ได้เข้าแทนที่วัฒนธรรมทั้งสองประการหลังนั้น กล่าวคือ เมื่อบุคคลกลายมาเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง เขาไม่ละทิ้งความเป็นผู้อยู่ใต้การปกครองหรือเชิงการเป็นท้องถิ่น (Subject or Parochial Orientations) การที่วัฒนธรรมทั้งสองแบบหลัง ซึ่งมีความเป็นจารีตกว่ายังคงมีอยู่ แต่ได้ผสมผสาน (Fusion) กับวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมยังผลให้เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ได้ดุล หรือกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมขึ้นก็คือใน Civic Culture ประชาชนมีความกระตือรือร้นทางการเมืองพอที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของเขาต่อรัฐบาล แต่ก็มีได้มุ่งประเด็นความต้องการเฉพาะใด ๆ ถึงขนาดที่จะไม่ยอมรับข้อตัดสินใจของชนชั้นนำกล่าวคือ เขารู้สึกว่าเขาเองมีความสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อรัฐบาล แต่บ่อยครั้งเลือกที่จะไม่ทำเช่นนั้น ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่ถูกบีบคั้นมากเกินไปในการตัดสินใจ งานวิจัยของ Gabriel A. A. & Verba, S. นี้นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า สหราชอาณาจักรมีวัฒนธรรมทางการเมืองใกล้ Model Civic Culture มากที่สุด โดยมีสหรัฐอเมริการองลงมา และอธิบายว่าทั้งสองประเทศประชาชนมีความยอมรับนับถือหรือเคารพ (Respect) และความไว้วางใจ (Trust) ในรัฐบาลมาก และประชาชนส่วนมากก็สำนึกในการกิจที่จะมีส่วนร่วม รวมทั้งเชื่อว่าการมีส่วนร่วมทำให้เขาสามารถมีอิทธิพลต่อรัฐบาลได้ด้วยแต่สองประเทศนี้ต่างกันตรงที่วัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้าในสหราชอาณาจักรมากกว่าในสหรัฐอเมริกา (Gabriel A. A. & Verba, S., 1956)

ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นหลักกรรม แนวคิดและทฤษฎีสำหรับความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามแนวทางในการสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามแนวทางพระพุทธศาสนา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านการรับรู้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิความเป็นพลเมืองกับระดับวิถีพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเพื่อสร้างสมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเพื่อบริหารเหตุถึงเหตุที่มีผลต่อระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

ทำให้สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคงเพราะการที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และมีเหตุผลในงานหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชนถึงระดับประเทศ ตลอดจนเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถได้ร่วมกันทำงานย่อม

ส่งผลให้การทำงานและผลงานนั้นมีประสิทธิภาพเกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ เพราะเมื่อมีการทำกิจกรรมร่วมกันย่อมมีความผูกพันร่วมแรงร่วมใจในการทำงานทั้งปวง ให้บรรลุเป้าหมายได้สังคมมีความเป็นระเบียบ สงบเรียบร้อย เพราะทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบกติกาของสังคม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับ สังคมมีความเป็นธรรม สมาชิกทุกคนได้รับสิทธิ หน้าที่เสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน ตามกฎหมาย ทำให้สมาชิกทุกคนได้รับการปฏิบัติ อย่างยุติธรรมก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมสมาชิกในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกันโดยยึดหลักศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อกันตามวิถีประชาธิปไตยตามถึงแนวทางการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยได้สมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

สรุป

สังคมไทย สังคมโลกจะมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้นั้นคนเพราะทุกคนจะต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน ด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม และกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต รวมทั้งรู้ถึงบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ซึ่งสมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของแต่ละคนแตกต่างกัน ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องแล้ว จะได้ชื่อว่าเป็น “พลเมืองที่ดีของสังคมและของประเทศชาติ” ปัจจุบันนี้ สังคมประชาธิปไตยของไทยมีการเรียกร้อง สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคเพื่อความเท่าเทียมกันมากเกินไปจนลืมนึกถึงหน้าที่ของตน ซึ่งสิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งที่คู่กันเมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่ พลเมืองของทุกประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่แต่จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้น ๆ หน้าที่เป็นภารกิจที่ทุกคนต้องกระทำเพื่อสร้างคุณค่าของความเป็นมนุษย์เมื่อเกิดมาเป็นคน ค่าของคนอยู่ที่การปฏิบัติหน้าที่โดยมีความรับผิดชอบเป็นหัวใจสำคัญ และต้องสอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่แต่ละบุคคลดำรงอยู่เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งอาจเป็นหน้าที่ตามหลักกฎหมายหลักศีลธรรม วัฒนธรรมประเพณี และเมื่อทุกคนปฏิบัติได้เช่นนี้แล้วสังคมไทยก็จะเป็นสังคมพลเมืองที่มีความเข้มแข็ง เป็น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศอย่างแท้จริง

หลักประชาธิปไตยเป็นหลักการที่มีพัฒนาการมายาวนานในทางประวัติศาสตร์ซึ่งในหลาย ๆ ประเทศส่วนใหญ่ ได้ยึดถือเป็นแบบในการปกครองประเทศของตน ได้มีการแบ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น ประชาธิปไตยทางตรง ประชาธิปไตยแบบผู้แทน และประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น อย่างน้อยจะต้องมีหลักการพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักในการปกครองที่สำคัญ 5 ประการด้วยกัน คือ 1) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Volkssouveranetaet) 2) หลักเสรีภาพ (Liberty) 3) หลักความเสมอภาค (Equality) 4) หลักการปกครองโดยเสียงข้างมากที่เคารพเสียงข้างน้อย (The Majority Rule with Respect to Minority Rights) 5) หลักนิติธรรม (Rule of Law) โดยที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 5 ประการที่กล่าวมานั้นจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นจะต้องสร้างพลเมือง ที่สามารถปกครองตนเองได้เพราะถือได้ว่าพลเมืองเป็นรากฐานที่สำคัญของประชาธิปไตย เนื่องจากความเป็นพลเมืองของประชาชนจะหนุนนำระบอบประชาธิปไตยไปถึงฝั่งได้ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนประชาชนให้เป็นพลเมือง โดยการสร้างพลเมืองผ่านกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการศึกษาหรือผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้พลเมืองได้มีความเข้าใจเรื่องพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รู้จักเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เคารพสิทธิเสรีภาพและกฎกติกาของสังคมรู้จักรับผิดชอบตนเอง ผู้อื่นและสังคมหากสังคมไทยมีประชาชนที่เปลี่ยนเป็นพลเมืองและเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงก็จะทำให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้า และมีความมั่นคงอย่างยั่งยืนได้ในที่สุด

บรรณานุกรม

- ฉานทิพย์ สันตะพันธ์ . (2551). เขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์พาวร ดันติสุนทร. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ธนศวร เจริญเมือง. (2548). แนวคิดว่าด้วยพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ธัญญาลักษณ์ วีระสมบัติ. (2546). การใช้ Competency เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมในองค์กร. วารสารบริหารธุรกิจ, 99(3), 55-57.

- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2556). ผลของการใช้กิจกรรมมาเรียนรู้โดยใช้ปัญญาเป็นรากฐานใน
วิชาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่มีต่อความตระหนักในความเป็น พลเมืองของ
นักศึกษา. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2556). โครงสร้างทางสังคม บทบาทและนโยบายสาธารณะกับความ
เป็นพลเมือง. วารสารศิลปศาสตร์, (5)1, 53 – 54.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2554). ปาฐกถาพิเศษในการปิดประชุมวิชาการการเป็นพลเมืองกับ
อนาคตประเทศไทย. ใน เอกสารการประชุมวิชาการ สถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13
ประจำปี 2554. บ.จริยสุนิหวงศ์การพิมพ์.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (Civic Education):
แก้ปัญหาการเมืองไทยโดยสร้างประชาธิปไตยที่ “คน”. ใน เอกสารการประชุม
วิชาการสถาบันพระปกเกล้า. ครั้งที่ 13 ประจำปี 2554. บ. จรัสสุนิหวงศ์การพิมพ์.
- เยาวภา ประคองสินธุ์ . (2550). ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย สำหรับวิชาสังคม
ศึกษา. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.
- วิสุทธิ โพธิแท่น. (2550). แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการและราชกิจจานุเบกษา.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2551). การเมืองภาคพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- Gabriel A. A. & Verba, S. (1956). The Civic Culture : Political Attitudes and
Democracy in Five Nations. Boston: Little Brown & Company.
- Kenneth P. L. (1965). Political Socialization. New York: Oxford University Press.

ประชาชนกับประชาธิปไตย

THE MATTER OF THE PEOPLE AND DEMOCRACY

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี (ไกรเทพ)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

มะลิ ทิพย์ประจง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

บทคัดย่อ

ประชาธิปไตย เป็นระบบการปกครองรูปแบบหนึ่ง ซึ่งประชาชนหรือพลเมืองที่อาศัยอยู่ในรัฐหรือประเทศนั้น ประชาชนจะเป็นผู้เลือกผู้ปกครองขึ้นมาทำหน้าที่เป็นผู้นำออกกฎหมาย ทั้งนี้ประชาชนมีสิทธิในการใช้อำนาจของตนเองหรือผ่านผู้แทนที่ตนเลือกขึ้นเป็นผู้นำ ซึ่งการคัดสรรตัวแทนขึ้นเป็นผู้นำมีหลายวิธี ทั้งเลือกจากความสามารถ เลือกด้วยอายุ เลือกด้วยทักษะเฉพาะของบุคคล แต่ทั้งหมดต้องดำเนินภายใต้การเลือกตั้งด้วยเสียงส่วนมาก จึงเรียกได้ว่าเป็นการเลือกในรูปแบบประชาธิปไตย นอกจากการเลือกตั้งแล้ว ความคิดที่เป็นรากฐานของประชาธิปไตย ได้แก่ เสรีภาพในการชุมนุมและการพูด การไม่แบ่งแยกและความเสมอภาค สิทธิพลเมือง ความยินยอม สิทธิในการมีชีวิตและสิทธิฝ่ายข้างน้อย นอกจากนี้ประชาธิปไตยยังทำให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงผลประโยชน์ของตนและแบ่งอำนาจจากกลุ่มคนมาเป็นชุดกฎเกณฑ์แทนการสร้างหรือส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้แข็งแกร่งไม่ควรหมายถึงเพียงแค่การสร้างระบบสถาบันขึ้นมาชุดหนึ่ง หรือการสร้างระบบนิติรัฐและรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพขึ้นมาเท่านั้น หากแต่ต้องบ่มเพาะวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้ฝังรากลึกลงในตัวของพลเมืองแต่ละคนด้วย โดยผ่านเครือข่ายของกลุ่ม องค์กร สมาคม และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เพราะฉะนั้นประเทศที่มีการบ่มเพาะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมืองน้อยเนื่องจากการเปลี่ยนผ่านจากระบอบเผด็จการไปสู่ประชาธิปไตยอย่างรวดเร็วย่อมมีปัญหาในการรักษาระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ประวัติศาสตร์ไทยมักระบุว่าบุคคลกลุ่มที่นำความคิดประชาธิปไตยมายังประเทศไทยได้แก่คณะราษฎร โดยเฉพาะแกนนำซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนนอกที่ศึกษาอยู่ในอังกฤษและฝรั่งเศส แต่ก็มีหลักฐานแสดงว่าผู้ซึ่งแสดงความเห็นเกี่ยวกับการมีรัฐธรรมนูญและสถาปนาผู้แทนราษฎรก่อนพวกคณะราษฎร

คำสำคัญ: พลเมือง, ประชาชน, ประชาธิปไตย

Abstract

Democracy is a form of government in which Citizens or citizens residing in that state or country choose their rulers to act as leaders of the legislation. People have the right to exercise their power or, through their representatives, to take the lead. There are several methods for selecting representatives to become leaders. Both choose from the abilities Choose by age Choose with a specific skill of the person. But it all has to be done under the majority of the vote. It can be called a democratic choice. In addition to the election, the ideas that underpin democracy are freedom of assembly and speech. Inclusion and equality, civil rights, consent, right to life, and minority rights, democracy also makes all parties aware of their interests. It divides power from people into a set of rules rather than building or promoting democracy. Strengthening should not just mean building up a batch of institutional systems. or the creation of a compelling state and government legal system, But the democratic way of life must be cultivated intensely within the individual citizenry. Through networks of organizations, associations, and social institutions, countries that have developed a less civic-like political culture due to the rapid transition from dictatorship to democracy will have problems maintaining democracy. However, Thai history often indicates that the people who brought democracy to Thailand were the people of the people. Especially the leaders who are outside students studying in England and France. But there is evidence that those who comment on the constitution And the House of Representatives before the House of Representatives.

Keywords: Citizen, People, Democracy

บทนำ

การส่งเสริมประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย นับได้ว่า มีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ไม่ว่าประเทศนั้นจะปกครองประเทศในรูปแบบใดก็ตาม สำหรับประเทศไทยก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2557) ว่าจะอย่างไรให้มีเสถียรภาพ มีความสงบเรียบร้อยไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นตามข้อเท็จจริงการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย เป็นการปกครองที่ไทยรับเอามาจากประเทศตะวันตก แม้ว่าการปกครองระบอบนี้จะเป็นที่นิยมกันทั่วไปในนานาอารยประเทศ แต่การปกครองระบอบดังกล่าวก็ยังไม่สามารถประสานเข้ากันได้ดีกับวิถีชีวิตคนไทยอย่างสนิทแนบแน่นนักอาจกล่าวได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่น ชนบทยังไม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะมีเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการ อันเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทย (ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ, 2556) อีกทั้งลักษณะพฤติกรรมและวัฒนธรรมทางการเมืองไทยนั้น มีเนื้อหาสาระแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในโลกตะวันตก เห็นได้จากประเทศไทยได้มีการพัฒนาการเมืองการปกครองประชาธิปไตยมาตลอด แต่เมื่อเรามองถึงการส่งเสริมประชาธิปไตยมาจนถึงปัจจุบันก็ยังไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นแนวทางสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ชัดเจนมากนัก

ในอดีตประชาธิปไตยของไทยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องจากผู้ปกครองหรือผู้นำการเมืองไทยมักเน้นส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย โดยการพัฒนาสถาบันทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว คือการร่างรัฐธรรมนูญ การพัฒนาความเข้มแข็งพรรคการเมือง การกระจายอำนาจระหว่างสถาบันการเมือง และการพัฒนาองค์กรอิสระขึ้นมาควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ แต่ละเลยการพัฒนาปัจจัยด้านการสร้างที่มีความเป็นภาวะผู้นำหรือมีความเป็นพลเมือง อันเป็นแบบแผนความคิดความเชื่อทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตยที่ต้องการ เราจึงอาจกล่าวได้ว่าการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยสนใจแต่เพียง รูปแบบหรือโครงสร้างทางการเมืองมากกว่าส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระอันได้แก่ ปรัชญาพื้นฐานอุดมการณ์ และจิตวิญญาณของประชาธิปไตยที่แท้จริง (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555)

กล่าวคือ การสร้างหรือส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้แข็งแรงไม่ควรหมายถึงเพียงแค่การสร้างระบบสถาบันขึ้นมาชุดหนึ่ง หรือการสร้างระบบนิติรัฐและรัฐบาลที่มี

ประสิทธิภาพขึ้นมาเท่านั้น หากแต่ต้องบ่มเพาะวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้ฝังรากลึกลงในตัวของพลเมืองแต่ละคนด้วย โดยผ่านเครือข่ายของกลุ่ม องค์กร สมาคม และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เพราะฉะนั้นประเทศที่มีการบ่มเพาะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมืองน้อยเนื่องจากการเปลี่ยนผ่านจากระบอบเผด็จการไปสู่ประชาธิปไตยอย่างรวดเร็วย่อมมีปัญหาในการรักษาระบอบประชาธิปไตยไว้ได้เป็นอย่างมาก

การพัฒนาการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การพัฒนาการเมืองจึงหมายถึงผลที่เกิดจากการกระทำระหว่างองค์ประกอบทางการเมืองซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิม ๆ ไปสู่สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งมีหลายองค์ประกอบที่กระทำร่วมกันทั้งประชาชน สังคมการเมือง (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2554) หลักการหรือระเบียบกลไกหรือเครื่องมือของรัฐ สังคมเศรษฐกิจการตลาดแบบเสรี ซึ่งในบรรดาทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ประชาชนมีส่วนสำคัญที่สุด ทั้งนี้เพราะประชาชนภายในรัฐจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือรัฐธรรมนูญได้ การพัฒนาทางการเมืองจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญเบื้องต้นต่อประชาชนที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) ที่เป็นการกระทำร่วมกันของประชาชนที่เห็นพฤติกรรมร่วมกันอย่างชัดเจนและวัฒนธรรมการเมืองนี้จะนำไปสู่การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง (Political Stability) ซึ่งเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐนั้นเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาทางการเมือง และในสังคมประชาธิปไตยนั้น การที่จะทำให้เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนก็คือการสร้างความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) ในระดับปัจเจกบุคคล คือ ความเป็นพลเมืองนั่นเอง ความเป็นพลเมือง เป็นคุณสมบัติสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ประชาชนในประเทศต้องมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง (สถาบันพระปกเกล้า, 2559) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์ประกอบหนึ่งด้วยประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จและพบกับความล้มเหลวของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยสามารถดูจากการเกิดรัฐประหารและการยกเลิกรัฐธรรมนูญหลายต่อหลายครั้ง และยังประสบกับความแตกแยกทางการเมืองอย่างรุนแรง รวมทั้งเกิดเหตุการณ์นองเลือดหลายครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2553 ขณะที่ประชาธิปไตยที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ แต่ประชาธิปไตยกลับล้มเหลวในประเทศไทย สาเหตุของความล้มเหลว มีหลายประการ แต่สาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่ง คือ คนไทยไม่มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งความเป็นพลเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ ไม่ใช่เพียงมีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องมี

ความเป็น “พลเมือง” ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย ในระบอบประชาธิปไตยนั้นหากมีรัฐธรรมนูญที่ดี แต่คนใช้รัฐธรรมนูญไม่เป็นหรือไม่เคารพรัฐธรรมนูญก็จะทำให้เกิดปัญหาในที่สุดหลายประเทศที่เป็นต้นแบบทางประชาธิปไตยได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดย การพัฒนาประชาชนในประเทศให้มีความเป็นพลเมือง เพื่อให้การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จได้ (วรการณ สามโกเศศ, 2554) “ความเป็นพลเมือง” ของระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการ คือ 1) การรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ 2) เคารพสิทธิของผู้อื่น 3) เคารพความแตกต่าง 4) เคารพความเสมอภาค 5) เคารพกติกา 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมการพัฒนาประชาชนในประเทศให้มีความเป็นพลเมืองเพื่อให้การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จได้ แต่ในทางกลับกันอาจเกิดความล้มเหลวของประชาธิปไตยหากไม่มีพลเมือง ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่ไม่ได้ทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองหรือไม่มีการจัด “การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง” ประชาธิปไตยก็จะล้มเหลวและเต็มไปด้วยอุปสรรค การพัฒนาความเป็นพลเมืองมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมไทยในปัจจุบันเพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคนไทยให้มีความรู้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามวิถีประชาธิปไตย สังคมประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้ถ้าทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริต มีการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยอาศัยสถานศึกษาเพราะสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่จะช่วยพัฒนาให้คนมีความเป็นพลเมือง โดยทั่วไปการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้มีความเป็นพลเมือง และมีความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมได้นั้นจำเป็นต้องมีสถาบันครอบครัว การศึกษา ศาสนา เข้ามาประสานงานร่วมมือกันเพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้คู่คุณธรรม คือการเป็นคนเก่งและเป็นคนดีควบคู่กันไปเพราะหากเด็กและเยาวชนของประเทศมีความรู้ ความสามารถ แต่ขาดการประพฤติตนที่ดีในการดำเนินชีวิตในสังคม (คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญ, 2558) เด็กและเยาวชนเหล่านี้ก็อาจสร้างความเสียหายหรือเป็นบุคคลที่อันตรายต่อสังคมและประเทศชาติได้ ฉะนั้นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทั้งความคิดและการประพฤติตนให้มีความเป็นพลเมือง เป็นพลเมืองดีของสังคม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนนั้น มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย บิดามารดา บ้านหรือสถาบันครอบครัว ญาติผู้ใหญ่ และสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว เพื่อน ๆ ของเด็ก พระสงฆ์หรือผู้นำคุณธรรมและจริยธรรมในหมู่บ้านตำบล อำเภอ หรือท้องถิ่นที่เด็กหรือนักเรียนอยู่ สื่อสารมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ โรงเรียน

หรือสถานศึกษาองค์กรสังคมสงเคราะห์และสมาคมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (กลุ่มงานประธานรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) และหน่วยงานของรัฐและเอกชนในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ขึ้นและประสบความสำเร็จในการสร้างพลเมือง จนเป็นตัวอย่างให้ประเทศต่าง ๆ และปัจจุบันการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองกลายเป็นความสำเร็จในการปกครองประชาธิปไตยของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ส่วนในประเทศไทยนั้น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ได้มีการสนับสนุนและจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองให้แก่ เยาวชน นักเรียน เป็นสถานศึกษาหนึ่งที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาของชาติ ดังนั้นการเรียนรู้ด้านพลเมืองยุคของการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่สถาบันการศึกษาเช่นมหาวิทยาลัยจะต้องส่งเสริมและเพิ่มเติมนกิจกรรมที่ทำให้ นักศึกษามีความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ของประเทศ และของพลโลกต่อไป จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อเทียบเคียงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ประเทศต้องการซึ่งจะช่วยให้มีข้อมูลพื้นฐานในทางวิชาการสำหรับการประกอบการพิจารณาหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองแก่นักศึกษาให้เหมาะสมต่อไป (กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์, 2556)

ดังนั้น ผู้ที่มีลักษณะความเป็นพลเมือง จำเป็นต้องบ่มเพาะวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ให้ฝังรากลึกลงในตัวของแต่ละคนด้วย โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนทัศน์ใหม่ จากทัศนคติแบบเดิม ๆ และเหมือน ๆ กัน มาสู่ทัศนคติการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ปรับใช้อย่างสร้างสรรค์ ทัศนคติแบบนี้จะมีส่วนในการมองเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้นในลักษณะด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ด้วยเหตุที่การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบียดเบียนคือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง (กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์, 2555) สอดคล้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ถือเป็นรากฐานที่สำคัญของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าตนมีความเกี่ยวพันกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุดจึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนที่จะต้องมีลักษณะพิเศษ

ที่ควรมีความเป็นพลเมือง อีกทั้งในการส่งเสริมประชาธิปไตยนั้น ถือว่าความเป็นพลเมืองมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะความเป็นพลเมืองเป็นสิ่งที่สำคัญที่นำไปสู่การส่งเสริมให้ประชาธิปไตยมีความมั่นคง โดยเฉพาะ ระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นการเมืองไทยคงจะประสบความสำเร็จไปไม่ได้เลย หากขาดพลเมือง ที่มีจิตวิญญาณและมีความศรัทธาต่อวิถีการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย ที่มีความเป็นพลเมืองนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ประชาชนที่มีความเป็นพลเมืองในท้องถิ่น มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้เหมาะสมกับลักษณะของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่องานท้องถิ่นหรือชุมชน ประกอบกับประชาชนในท้องถิ่นในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังคงดำรงชีวิตอยู่ตามรูปแบบของสังคมชนบท มีลักษณะที่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เป็นของตนเอง ดังนั้นถ้าเรามองที่การพัฒนาประชาธิปไตยเดินหน้าไปได้ระดับไหนในสังคมนั้น หากเห็นว่าการมีความเป็นพลเมืองจะมีความสำคัญและมีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากต้องสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแล้ว ต้องพิจารณาถึงพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของแต่ละสังคมด้วย โดยคำนึงถึงแนวคิดและความเชื่อพื้นฐานของคนในสังคมเป็นหลักด้วยการมองให้ชัดเจน โดยเฉพาะในประเด็นความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แนวความคิดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามรูปแบบและวิธีการของตะวันตกนั้นไม่พัฒนาไปเท่าที่ควรจะเป็น เพราะอาจจะมีบางสิ่งที่แตกต่างกับวิถีชีวิตของประชาชนไทยส่วนใหญ่อันมีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมไทยและของสังคมไทย

กล่าวคือ ในสังคมไทย พุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวพุทธในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีความสำคัญและเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ เป็นที่มาและถ่ายทอดวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติไทยนั่นเอง (ภัทรพร เกษสังข์, 2549)

จากเหตุผลดังกล่าวเป็นแรงจูงใจให้ผู้ศึกษาวิจัยสนใจในเรื่อง “การศึกษาความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น” เพราะการที่ความเป็นประชาธิปไตยจะมีมากน้อยขนาดไหน ขึ้นอยู่กับการที่ประชาชนจะมีความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยนั้นว่ามีลักษณะอย่างไร (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2548) โดยเฉพาะการทำความเข้าใจในคำสอนของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่มีปฏิสัมพันธ์กัน

ระหว่างแนวความคิดตามคำสอนของพระพุทธศาสนากับแนวความคิดทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งการได้รู้ถึงระดับของความเป็นพลเมืองในระดับ ท้องถิ่นที่สามารถมองเห็นไปถึงการพัฒนาการทางการเมืองได้ดี

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่มีวิถีชีวิตความผูกพันกันในระบบเครือญาติอย่างใกล้ชิด ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักความสงบอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่ง กันและกัน มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณและญาติผู้ใหญ่ มีศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดี งามเป็นหลักในการดำเนินชีวิต แต่ในปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ได้ลดน้อยลงไป คนไทยหันมา ให้ความสำคัญกับวัตถุและความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ความเสื่อมทาง ด้านศีลธรรมจึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่งก่อให้เกิดปัญหา ต่าง ๆ ตามมามากมาย (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2548) และนับวันปัญหาดังกล่าวยิ่งมี ความรุนแรงมากขึ้น สิ่งหนึ่งที่จะช่วยทำให้สังคมไทยมีความสุขและมีสันติสุข คือ คนไทย ทุกคนต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยจะต้องยึดมั่นในหลักศีลธรรมและ คุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรง ตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม (อนุก เหล่าธรรมทัศน์, 2543)

การสร้างความเป็นพลเมืองไม่ได้เฉพาะแต่การทำให้ประชาชนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ ที่ตนเองมีเท่านั้น แต่ต้องหันมาสนใจที่จะสร้างให้พลเมืองเกิดตระหนักถึงความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพ สันติสุข มีอิสระที่กระทำใด ๆ ภายใต้ ขอบเขตกฎหมายโดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นจะต้องสร้าง “พลเมือง” ที่สามารถปกครองตนเองได้ ซึ่ง ทุกสังคมทุกประเทศต้องการเหมือนกัน และหากสังคมไทยมีประชาชนที่เป็นพลเมืองและเข้าใจ ในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงก็จะทำให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้า และมีความมั่นคง อย่างยั่งยืน

ทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) อุดมการณ์ค่ายเสรีนิยม นำโดยสหรัฐอเมริกากับอุดมการณ์ค่ายสังคมนิยม นำโดยสหภาพโซเวียตในเวลานั้น สร้างความตึงเครียดที่หาจุดบรรจบร่วมกัน กลายเป็นสงครามเย็น (Cold War System) แต่เมื่อ

ระบอบคอมมิวนิสต์ล่มสลายสิ้นสุดลงเมื่อปีพ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) เกิดแนวคิดสังคมโลกสมัยใหม่ (New World Society) คือ สังคมยุคหลังสงครามเย็น (Post - ColdWar) เป็นสังคมที่มีลักษณะเปิดกว้าง มีการสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างกันเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารความรู้ (Information Societies) แบบโลกไร้พรมแดน เสมือนเป็นโลกเดียวกัน เรียกว่า “กระแสโลกาภิวัตน์” ก่อให้เกิดความแตกต่าง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) และสร้างความขัดแย้งระหว่างกัน กระทบต่อสิทธิและความเสมอภาค ความเท่าเทียมแห่งความเป็นพลเมืองจึงเกิดแนวคิดการสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อการอยู่ร่วมกัน

คำว่า “พลเมือง” ปรากฏมาตั้งแต่สมัยกรีกและมักเกี่ยวข้องกับอำนาจอธิปไตย (sovereignty) ของรัฐ (State) ซึ่งลักษณะรัฐสมัยใหม่ (Modern State) ที่ว่านี้ ต้องมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ประชาชน 2) ดินแดนที่แน่นอน 3) รัฐบาล และ 4) อำนาจอธิปไตยสังคมจบจนกระทั่งในยุคหลังสงครามเย็น (Post - Cold War) ทำให้เกิดพลังพลเมืองในสังคมยุคใหม่ที่มีมิติความอิสระและเสรีภาพมากขึ้น บุคคลแต่ละคนสามารถแสดงพลังอธิปไตยในตนเองให้ประจักษ์แก่การดำรงชีวิตของตนเอง หรือเรียกว่า ความเป็นประชาธิปไตย นั้นหมายถึง ประชาชนมีความพร้อมจะปกป้องและเรียกร้องความเสมอภาคและยุติธรรมต่อการดำรงอยู่จนเกิดเป็นพลังแห่งความเป็นพลเมืองจนนำไปสู่ความเป็นชาตินิยม (Nationalism) สร้างเงื่อนไขเรียกร้องความเป็นตัวตน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในสังคมร่วมสมัย

เมื่อระบอบคอมมิวนิสต์ล่มสลายสิ้นสุดลงเมื่อปีพ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) เราก็ต้องกล่าวขานสังคมยุคหลังสงครามเย็น (Post - Cold War) ที่สหรัฐอเมริกาก้าวขึ้นมาเป็นผู้โดดเด่นทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีความพยายามสร้างระเบียบโลกใหม่ จนทำให้เกิดระบบสังคมโลกสมัยใหม่ (New World Society) มีระเบียบโลกใหม่ที่เน้นความสำคัญ 5 ประการ

1. การเคารพสิทธิมนุษยชน
2. การปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. การค้าเสรี
4. การรักษาสภาพแวดล้อม
5. การใช้หลักธรรมาภิบาล

แต่มุมมองของประเทศบางประเทศยังเห็นว่าแนวคิดดังกล่าวอาจเป็นช่องทางให้เกิดการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีนประเทศญี่ปุ่น

และประเทศกลุ่มตะวันออกกลาง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือของสังคมยุคใหม่ก็ไม่ได้ปิดกั้นแต่กลับมีลักษณะเปิดกว้างพยายามสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น โดยการใช้การพัฒนาสังคมสู่สังคมข้อมูลข่าวสารความรู้ (Information Societies) เปิดสังคมโลกให้ไร้พรมแดน เสมือนเป็นโลกเดียวกันหรือเรียกว่า “โลกาภิวัตน์” ปรากฏการณ์ดังที่กล่าว (วันชัย วัฒนศัพท์, 2542) ค่อนข้างนำไปสู่การกระทบกระทั่งอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลและสังคมแต่ละสังคมได้โดยง่าย ก่อให้เกิดความความแตกต่างและสร้างความขัดแย้งระหว่างกัน กระทบต่อสิทธิและความเสมอภาค ความเท่าเทียมแห่งความเป็นมนุษย์อาจสร้างความขุ่นเคืองระหว่างกันได้ง่ายขึ้น ดังนั้น แนวคิดการสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข จึงเป็นวิธีการที่องค์การสหประชาชาติให้ความสนใจมากขึ้นเพื่อทำให้การอยู่ร่วมกันมีความมั่นคงปลอดภัยและเป็นสุขต่อกัน สำหรับสังคมตะวันตกมีการศึกษาและให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองเป็นอย่างมาก (วันชัย วัฒนศัพท์, 2542) และพลเมืองก็รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ภายใต้ขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน และมีความก้าวหน้าเรื่อยมาจวบจนปัจจุบัน แต่ในสังคมตะวันออกให้ความสนใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองภายหลังยุคสิ้นสุดสงครามเย็น ที่ยังเคลือบแคลงด้วยความหวาดระแวงของอำนาจอธิปไตย โดยมีปัจจัยทางจิตสังคมและกระแสโลกาภิวัตน์เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดความสนใจภายใต้สังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่

การกล่าวขานถึง พลเมือง (Citizen) หรือความเป็นพลเมือง (Citizenship) ในยุคสังคมกรีกและโรมัน ถือเป็นต้นแบบประชาธิปไตยและมีพัฒนาความเป็นเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ประชาชนในรัฐมีความรู้ความเข้าใจสภาพการณ์ทางสังคมกว้างขวางมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการติดต่อสื่อสารระหว่างกันทั้งทางสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจการเมืองและการปกครอง ดังนั้น สังคมในศตวรรษที่ 21 ก็ยังมีผู้นำในรัฐต่าง ๆ หยิบยกเอา “ความเป็นพลเมือง” เป็นเครื่องมือพัฒนาการอยู่ (วิรัตน์ ศาสรีจันทร์, 2544) ร่วมกันและส่งเสริมให้ระบบการเมืองการปกครองจนก้าวไปสู่ความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยมากเท่าใด ก็ย่อมได้รับการยอมรับและช่วยเหลือเกื้อกูลให้สังคมนั้นก้าวไปสู่การพัฒนาประเทศภายใต้ระเบียบโลกใหม่โดยง่ายทำนองเดียวกันประเทศนั้น ๆ ต้องปลูกฝังรากฐานความรู้ความเป็นพลเมืองให้สืบทอดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนสังคมไทยยุคใหม่ ต้องทบทวนความเป็นพลเมืองที่สามารถสร้างความร่วมมือเป็นสุขระหว่างกัน จึงควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจสาระสำคัญของความเป็นพลเมือง โดยใช้หลัก “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” เพราะความรู้และความเข้าใจพลเมืองจะเกิดขึ้น

อย่างเป็นธรรมและเสมอภาคได้จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมตามพื้นฐานของพลเมืองที่ควรจะเป็นอย่างเหมาะสมและต้องมีหลักคุณธรรมเป็นพื้นฐานแก่คนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดพลเมืองที่สำคัญๆ ที่สามารถนำไปสร้างเป็นกรอบในการวิจัยได้ดังนี้

1. ความหมาย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555) ให้ความหมายว่า พลเมืองหมายถึง กำลังของเมือง หมายถึง คนทั้งหมดซึ่งเป็นกำลังของประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจการทหารและอำนาจต่อรองกับประเทศอื่นจึงหมายถึงคนที่สนับสนุนเป็นกำลังอำนาจของผู้ปกครอง เป็นคนที่อยู่ในความดูแลของผู้ปกครองความเป็นพลเมืองความหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ ซึ่งต่างจากประชาชน ซึ่งมีความหมายว่าคนทั่วไป

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2551) กล่าวว่าการให้ความหมายของพลเมือง มีการพิจารณาจากประเด็นต่าง ๆ 4 ประเด็นคือ ประเด็นแรก พลเมือง เป็นคำที่คู่กับคำว่าชุมชนการเมือง ซึ่งภาษากรีก เรียกว่า Polis แต่ปัจจุบันเรียกว่า รัฐ (States) พลเมืองเป็นสมาชิกของชุมชนการเมืองหรือรัฐที่ใดที่มนุษย์อยู่ร่วมกัน มีการใช้อำนาจบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนการเมือง มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ก็เป็นสัตว์การเมือง ความเป็นพลเมืองก็คือการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน (อเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2543) การเมือง ประเด็นที่สองว่าด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ คือ การใช้สิทธิและการปฏิบัติภาระหน้าที่ต่าง ๆ ให้แก่ชุมชนการเมือง คือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ นั่นคือพลเมืองเป็นผู้ใช้สิทธิและปฏิบัติภาระหน้าที่เหล่านั้นด้วย ประการที่สาม พลเมืองในทัศนะของเพลโตจะต้องมีคุณธรรม นั่นคือ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะมีพลเมืองที่สมบูรณ์ความรับผิดชอบเกิดได้โดยการปลูกฝัง หรือเรียกว่า การศึกษาที่ทำให้เกิดคุณธรรมประการที่สี่ การเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ต้องรู้ทั้งวิธีการเป็นผู้ปกครองและเป็นผู้ถูกปกครอง

นอกจากนี้กล่าวถึง “พลเมืองในสังคมไทย” ว่ามีความเกี่ยวข้องกับคำว่า “ราษฎร” “ประชาชน” และ “พลเมือง” ซึ่งในสมัยโบราณ ประชาชน เป็นไพร่หรือเป็นทาสเกือบทั้งหมด มีสถานะที่ต่ำ เป็นลูกน้อง เป็นข้าช่วงใช้ขุนนางหรือหรือเจ้าที่ดินการเมืองสมัยใหม่ได้ปลดปล่อยให้พ้นจากความเป็นไพร่ เป็นทาส ให้กลายเป็น “ราษฎร” หรือเสรีชนมีสถานะทางกฎหมายเท่าเทียม ซึ่งรวมเรียกว่า ราษฎรคำว่า “ประชาชน” เป็นคำไทยมิใช้ในราชการมานานก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีการใช้คำว่า ประชาชนและพลเมือง

ราษฎรและประชาชนในปัจจุบันมีความหมายเกือบจะเหมือนกัน แต่ประชาชนสื่อถึงการเป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตยมากกว่าราษฎร ซึ่งราษฎรมีหน้าที่เสียเปรียบ ส่วน “พลเมือง” จะหมายถึงประชาชนที่มีสิทธิหน้าที่อย่างสมบูรณ์พร้อมและกล่าวว่าคู่มือพลเมืองเมื่อ พ.ศ. 2479 ชี้ให้เห็นเสรีภาพ 8 ประการ ได้แก่ เสรีภาพในส่วนบุคคล เคหสถาน การประกอบอาชีพ ทรัพย์สินของบุคคล ทางศาสนา การประชุมและการสมาคม การเขียนและการโฆษณา การศึกษา และหน้าที่ของประชาชนหรือราษฎรในฐานะพลเมือง ต้องมีความรักชาติ ต้องเคารพกฎหมาย ต้องศึกษาหาความรู้ต้องเป็นทหาร ต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศ ต้องทำงาน และต้องออกไปเลือกตั้ง (สมัยศ เชื้อไทย, 2535)

โดยสรุปแล้ว “พลเมือง” ไม่ได้หมายถึงแค่ประชาชนที่เกิดมาในรัฐฯ หนึ่งหรือเกิดจากพ่อแม่ที่เป็นพลเมืองในรัฐหนึ่งเท่านั้นแต่หมายถึงประชาชนที่รู้สึกกระตือรือร้นเอาใจใส่การทำงานของรัฐบาลและเป็นประชาชนที่สามารถแก้ไขปัญหาส่วนรวมได้ในระดับหนึ่ง มิใช่รอให้รัฐบาลมาแก้ไขให้

2. พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

วรารณ สามโกเศศ กล่าวว่า “พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” มีความแตกต่างจากพลเมืองของระบอบอื่น พลเมืองจะมีคุณสมบัติอย่างไร จะเป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจประสงค์จะให้เป็นอย่างใด หน้าที่ระบอบประชาธิปไตยเจ้าของอำนาจสูงสุดคือประชาชน ดังนั้น ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจ จึงกำหนดชีวิตของตัวเองได้ “ประชาชน” ในระบอบประชาธิปไตย จึงแตกต่างหลากหลายได้ เมื่อแตกต่างหลากหลายได้จึงต้องเคารพซึ่งกันและกัน และใช้กติกาในการแก้ปัญหา จึงจะสามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันตามวิถีประชาธิปไตยได้ (วรารณ สามโกเศศ, 2554)

ดังนั้น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงหมายถึง สมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ (Liberty) และพึ่งตนเองได้ (Independent) ใช้สิทธิเสรีภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นเคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาคเคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาคด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบหรือร่วมขับเคลื่อนสังคม และแก้ปัญหาสังคมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศระดับอาเซียน และระดับประชาคมโลก

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ กล่าวไว้ถึงความสำคัญของการสร้างความเป็นพลเมืองต่อระบอบประชาธิปไตย ว่า “เป็นที่ยอมรับกันว่าการสร้างความเป็นพลเมืองการเปิดให้มีการเมืองภาคพลเมืองมีพื้นที่กว้างขวางขึ้นในการบริหารระดับชาติและระดับท้องถิ่น เป็นสิ่งจำเป็น จำเป็น

เพราะจะนำความชอบธรรมและความเชื่อมั่นกลับมาสู่ประชาธิปไตยอีกประการหนึ่ง และจำเป็น เพื่อการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพแท้จริงให้ประชาธิปไตยอีกประการหนึ่ง เพราะ ประชาธิปไตยที่ขาดส่วนร่วมอย่างแท้จริงของพลเมืองจะเป็นได้ก็แต่ประชาธิปไตยในรูปแบบที่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร และผู้แทนราษฎรก็ไปใช้อำนาจของตัวเองไปบริหารบ้านเมือง ประชาธิปไตยในรูปแบบเช่นนี้ ขาดคุณภาพและจิตวิญญาณที่จะสร้างให้เกิดขึ้นได้ก็ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของการเมืองของพลเมืองเท่านั้น (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, 2554) คำว่าอำนาจอธิปไตยสูงสุดเป็นของปวงชน จะไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง หากประชาชนขาด ความเป็นพลเมืองที่จะใช้อำนาจนั้น โดยผ่านผู้แทนราษฎรภายใต้การกำกับอย่างมีประสิทธิภาพ ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง” (สุปรียา นุ่นเกลี้ยง, 2556)

นอกจากนี้ได้นำเสนอแนวทางในการ “สร้างความเป็นพลเมือง” และ “การเมือง ภาคพลเมือง” ให้เกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัย 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

1) การสร้างพลังอำนาจทางกฎหมาย หรือเรียกว่า Legal Empowerment ให้เกิด ความเป็นพลเมือง และการเมืองภาคพลเมือง ซึ่งหมายความว่า รัฐธรรมนูญและตัวบทกฎหมาย จะต้องส่งเสริมเรื่องนี้อย่างเป็นทางการซึ่งบัญญัติให้รัฐต้องส่งเสริมให้พลเมืองมีส่วนร่วมกำหนด นโยบายการพัฒนาประเทศต่าง ๆ ทั้งระดับชาติระดับท้องถิ่นให้พลเมืองจัดบริการสาธารณะ โดยการมีส่วนร่วมของพลเมืองอย่างแท้จริงให้พลเมืองมีอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจ รัฐรวมทั้งบัญญัติเรื่อง Civic education หรือพลเมืองศึกษาไว้ด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้เริ่มกำหนดไว้ นอกจากนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชน เสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ (อเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2556)

2) ปัจจัยในการสร้างสำนึกพลเมืองที่เรียกว่าธรรมของพลเมือง (Civic Virtue) จะเกิดขึ้นได้ด้วย “การศึกษาที่เป็นทางการ” และ “การเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริง” ดูเหมือนว่าเรื่องนี้ ประเทศไทยยังไม่ให้ความสำคัญเท่าใดนักกับพลเมืองศึกษาทั้ง 2 รูปแบบ ด้วยเหตุนี้สถาบันพระปกเกล้าจึงพยายามมีส่วนช่วยในการอุดช่องว่างนี้ โดยผ่านโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะโครงการ “สร้างสำนึกพลเมือง” (Project Citizen) ร่วมกับ Center for Civic Education สหรัฐอเมริกา มาเป็นเวลาเกือบ 10 ปีและร่วมกับโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศเกือบ 500 โรงเรียน และพยายามจัดโครงการต่าง ๆ เน้นทางด้านพลเมือง

3) การทำให้ความเป็นพลเมืองเกิดขึ้นอย่างแท้จริง ก็คือการมีเทคนิคและวิธีการที่ดี เพื่อให้ประชาชนพลเมืองที่สามารถมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม และมีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการ

แบบการปรึกษาหารือ ที่เรียกว่า Consultation หรือสุนทรียสนทนา หรือ Dialogue การประชาพิจารณ์การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และแม้แต่กระบวนการสร้างความปรองดอง

4) การก่อให้เกิดความสำเร็จในความเข้มแข็งของพลเมืองและการเปิดพื้นที่การเมืองภาคพลเมืองก็คือ “เครือข่ายพลเมือง” และ “พลเมืองศึกษา” ซึ่งจะทำให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แกกัน รวมทั้งให้กำลังใจกันส่งเสริมกันร่วมมือกันในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่พลเมืองและการเมืองภาคพลเมือง

3. ลักษณะของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

การเป็นพลเมืองจะมีลักษณะอย่างไรนั้น สังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อที่จะได้พลเมืองที่ดี คุณสมบัติของสมาชิกในสังคมจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานคือ คุณสมบัติทั่วไปของการเป็นพลเมืองดีเช่น ชยัน อดทน ซื่อสัตย์ประหยัดรับผิดชอบมีเหตุผลโอบอ้อมอารี มีเมตตาเห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม และมีคุณสมบัติเฉพาะ คือ คุณสมบัติเฉพาะอย่างที่สังคมต้องการให้บุคคลพึงปฏิบัติเช่นต้องการบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ ต้องการให้คนในสังคมไทยหันมาสนใจ พัฒนาวิจัยในงานอาชีพด้านการเกษตรให้มากเพราะเป็นพื้นฐานของสังคมไทย การปกครองในระบอบ “ประชาธิปไตย” เป็นการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดแต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องสร้าง “พลเมือง” ให้สามารถปกครองตนเองได้ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น ซึ่ง ปรีญญา เทวานฤมิตรกุล ได้อธิบายว่า “พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” จะประกอบไปด้วยลักษณะ 6 ประการ (ปรีญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) คือ

1. รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในประเทศประชาชนในประเทศจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงเป็นเจ้าของชีวิต และมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ทำนองเดียวกับเจ้าของบ้านมีสิทธิเสรีภาพในบ้านของตนระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพและทำให้ประชาชนมีอิสรภาพคือเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นไท คือเป็นอิสระชน ที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบได้และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือภายใต้ “ระบบอุปถัมภ์” ของผู้ใดเด็กจะเป็น “ผู้ใหญ่” และเป็น “พลเมือง” หรือสมาชิกคนหนึ่งของสังคมได้อย่างแท้จริงเมื่อสามารถรับผิดชอบตนเองได้

2. เคารพหลักความเสมอภาค ประชาธิปไตยคือ ระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน ดังนั้น ในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าประชาชนจะแตกต่างกันหรือสูงต่ำกันอย่างไรไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจนจะจบดอกเตอร์หรือจบ ป.4 จะมีอาชีพอะไร จะเป็นเจ้านายหรือเป็นลูกน้อง ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ “พลเมือง” จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาค และจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือเห็นคนในแนวนอน (Horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่นและเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตนไม่ว่าจะยากดีมีจน ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอกัน (ฌานีท์ สันตะพันธ์, 2550) ถึงแม้จะมีการพึ่งพาอาศัยแต่จะเป็นไปอย่างเท่าเทียม ซึ่งจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากสังคมแบบอำนาจนิยมในระบอบเผด็จการ หรือสังคมระบอบอุปถัมภ์ ซึ่งโครงสร้างสังคมจะเป็นแนวตั้ง (vertical) ที่ประชาชนไม่เสมอภาค ไม่เท่าเทียม ไม่ใช่สระชนและมองเห็นคนเป็นแนวตั้ง มีคนที่อยู่สูงกว่าและมีคนที่อยู่ต่ำกว่า โดยจะยอมคนที่อยู่สูงกว่าแต่จะเหยียดคนที่อยู่ต่ำกว่า ซึ่งมีใช้ลักษณะของ “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย

3. เคารพความแตกต่าง เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมีเสรีภาพในประเทศของตนเอง ระบอบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกอาชีพวิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนาหรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้น เพื่อมิให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ถึงแม้จะแตกต่างกัน และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเองถึงแม้จะไม่เห็นด้วย แต่จะต้องยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเราได้และต้องยอมรับโดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปว่าเขาถึงเชื่อหรือเห็นแตกต่างไปจากเรา “พลเมือง” จึงคุยเรื่องการเมืองกันในบ้านได้ถึงแม้จะเลือกพรรคการเมืองคนละพรรค หรือมีความคิดเห็นทางการเมืองคนละข้างกัน (ฌานีท์ สันตะพันธ์, 2550)

4. เคารพสิทธิผู้อื่น ในระบอบประชาธิปไตย ทุกคนเป็นเจ้าของประเทศทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเองหรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิผู้อื่นหรือไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใดย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิที่กระทบกระทั่งกันจนไม่อาจจะอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกต่อไปได้ประชาธิปไตยก็จะกลายเป็นอนาธิปไตย เพราะทุกคนเอาแต่สิทธิของตนเองเป็นใหญ่ สุดท้ายประเทศชาติย่อมจะไปไม่รอด สิทธิในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขต คือมีสิทธิและใช้สิทธิได้

เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่นและจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

5. เคารพกติกา ประชาธิปไตยต้องใช้กติกาหรือกฎหมายในการปกครองไม่ใช่อำเภอใจหรือใช้กำลัง โดยทุกคนต้องเสมอภาคกันภายใต้กติกาที่แน่นอนแต่ถึงแม้จะมีกฎหมายหรือมีกติกาแต่หากว่าประชาชนไม่เคารพหรือไม่ปฏิบัติตาม กติกาก็หาประโยชน์อันใดไม่ ระบอบประชาธิปไตยจึงจะประสบความสำเร็จได้ต่อเมื่อมี “พลเมือง” ที่เคารพกติกาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา “พลเมือง” จึงต้องเคารพ “กติกา” ถ้ามีปัญหาหรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็ต้องใช้วิถีทางประชาธิปไตยและใช้กติกาในการแก้ไขไม่เล่นนอกกติกาและไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง (ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2545)

6. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ประชาธิปไตยมิใช่ระบอบการปกครองตามอำเภอใจ หรือใครอยากจะทำอะไรก็ทำโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม ดังนั้น นอกจากจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และรับผิดชอบต่อผู้อื่นแล้ว “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยยังจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย โดยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้นหรือแย่ลงโดยตัวเอง หากสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคมและที่สังคมแย่ลงไปก็เป็นเพราะการกระทำของคนในสังคม “พลเมือง” จึงต้องตระหนักว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคมและรับผิดชอบต่อการกระทำของตน “พลเมือง” จึงไม่ใช่คนที่ใช้สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ แล้วทำให้สังคมเสื่อมลงหรือเลวร้ายลงไป หากเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการกระทำใด ๆ ของตนเองย่อมมีผลต่อสังคมและส่วนรวม “พลเมือง” ต้องรับผิดชอบต่อสังคมและมองตนเองเชื่อมโยงกับสังคมเห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา นั้น โดยเริ่มต้นที่ตนเองหรือร่วมแก้ปัญหาด้วยการไม่ก่อปัญหาและลงมือทำด้วยตนเอง ไม่ใช่เอาแต่เรียกร้องคนอื่นหรือเรียกร้องแต่รัฐบาลให้แก้ปัญหาแล้วตนเองก็ก่อปัญหานั้นต่อไป (ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2547)

4. พฤติกรรมของพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย

บุคคลที่เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จะมีพฤติกรรมที่สำคัญ 3 ด้านดังนี้

ด้านการละเมิด เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพซึ่งกันและกันเคารพในระเบียบกฎเกณฑ์หรือระเบียบ ข้อบังคับของสังคมส่วนรวม การประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมปฏิบัติได้ดังนี้

1. เคารพบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด เคารพญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย และผู้สูงอายุ เคารพครูอาจารย์และเพื่อน ๆ โดยแสดงความเคารพและกล่าวคำทักทายด้วยคำสุภาพ
2. เคารพกฎระเบียบทางสังคม เช่น ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ
3. เคารพสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนาไม่เอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นต้น
4. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ควรฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความตั้งใจและไตร่ตรองก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ และไม่ควรมีถือความคิดเห็นของตนว่าถูกเสมอไป
5. เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์ซึ่งถือเป็นสถาบันที่สำคัญสูงสุดของประเทศ

สรุป

การแสดงออกทางการเมืองของสังคมโลกย่อมหมายถึงที่ประชาชนได้แสดงถึงหน้าที่สิทธิและหลักเสรีภาพของตนเองในการปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศนั้น ๆ เพราะ คำว่า ประชาธิปไตยกับประชาชนนั้นทั่วโลกย่อมนำมาใช้ในการปฏิบัติให้ประชาชนในประเทศของตนเองนั้นได้แสดงออกตามหลักวิถีแห่งประชาธิปไตยที่เหมาะสมตามความคิดเห็นและทัศนคติของผู้นำแต่ละประเทศจะเอามาใช้เป็นบรรทัดฐานเพื่อให้ประชาชนได้แสดงออกตามสิทธิของตนเองภายใต้กรอบของกฎหมายประเทศ

บรรณานุกรม

กลุ่มงานประธานรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). เทียบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550 กับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปฏิรูป (ปี 58). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์. (2555). พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

_____. (2556). พื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ. (2558). จากประชาชนพัฒนาเป็นพลเมือง.

กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ฉันทิธี สันตะพันธ์. (2550). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง: แนวทางการสร้างสังคม

ประชาธิปไตย. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2554 จาก <http://www.publaw.net/publaw/view.aspxMid=1117>

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2545). คู่มือการพัฒนาระบบการบริหารผลงานยุคใหม่.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอชอาร์เซ็นเตอร์.

_____. (2547). มารูจัก Competency กันเถอะ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอชอาร์เซ็นเตอร์.

ทิพย์พพร ตันติสุนทร. (2557). พลเมือง สิทธิมนุษยชน และประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร :

สถาบัน นโยบาย การศึกษา ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2548). แนวคิดที่ว่าด้วยความเป็นพลเมือง. นนทบุรี: สำนักพิมพ์บริษัทโรง

พิมพ์คลังวิชาจำกัด.

ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2556). ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบาย

สาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: เอ.พี.กราฟฟิค ดีไซน์.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education).

กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.

ภัทราพร เกษสังข์. (2549). การวิจัยทางการศึกษา. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วรกรณ สามโกเศศ. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2554

จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=22720&Key=hotnews>

- วันชัย วัฒนศัพท์. (2542). การเมืองภาคพลเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศิริกัณฑ์ออฟเซต.
- วิรัตน์ คาศรีจันทร์. (2544). จิตสำนึกพลเมืองในบริบทประชาสังคมไทย. ใน (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2559). ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษใหม่. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมยศ เชื้อไทย. (2535). คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2554 จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=index>
- สุปรียา นุ่นเกลี้ยง. (2556). จิตสำนึกพลเมืองประชาธิปไตยกับการพัฒนาท้องถิ่นในทัศนะของกลุ่มเยาวชนระดับอุดมศึกษา. ใน เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 "มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในยุค Thailand 4.0". มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เสกสรร ประเสริฐกุล. (2548). การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). อนุทินความคิดจาก รัฐสู่ประชาสังคมและพลเมือง การเมืองของพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คบไฟ.
- _____. (2556). การเมืองของพลเมือง: สู่สหัสวรรษใหม่. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษาในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะ และข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับ และสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 - 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)

ระบอบองค์ความรู้เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) และข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบ

ข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ

กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

9) บรรณานุกรม (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏใน

บทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) บรรณานุกรม (Reference)

4. รูปแบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง โดยการกรอกข้อมูลอ้างอิงในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2010 เป็นต้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น “บัดนี้ เรายังไม่ควรประกาศธรรมที่เราได้บรรลุด้วยความลำบาก เพราะธรรมนี้ไม่ใช่ธรรมที่ถูกราคะและโทสะครอบงำจะรู้ได้ง่าย แต่เป็นธรรมพาทวนกระแส ละเอียด ลึกซึ้ง รู้เห็นได้ยาก ประณีต ผู้กำหนดด้วยราคะถูกกองโมหะหุ้มห่อไว้ จักรู้เห็นไม่ได้” (ที.มหา. 10/65/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2550)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (สวนันท แดงประเสริฐและธีรพงษ์ วิจารณ์, 2564)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สุภาพร สิทธิโกศล และคณะ, 2564)
- 5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กฎกระทรวง กำหนดหน่วยงานของรัฐที่สามารถขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับทางปกครอง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564, 2564)
- 6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กรรณิการ์ คงทอง, 2561) (กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2562) (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)
- 7) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mohamed, A., 2019)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mutlu, M. & Hasan, H., 2010)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Francis, J. et al., 2004)

4.2 เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข. กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.

Bandura, A. (1977). Self - efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. Journal of Psychological review, 84(2), 191-215.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ/ใน ชื่อสารานุกรม/(หน้า). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรรค์ กิติหวิสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์./ใน/ (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา)./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

อุทัย จันทรรัตน์กานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริรัตน์ ขาวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการแบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

สุเชาว์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักธรรมประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุจากปัจจัยธรรม. (อัญญา พูลทัศนฐาน, ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ไกรสิทธิ์ นฤตพิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ. หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข. กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.

ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.

- ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เสกสรร กิติวิธสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.
- อุทัย จันทรรัตน์กานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริรัตน์ ชวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการแบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (ดัชนีนิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเชาว์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักธรรมประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุจากปัจจัยธรรม. (อัญญา พูลทศฐาน, ผู้สัมภาษณ์).
- ไกรสิทธิ์ นฤตพิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.
- พระราชบัญญัติรณคดี พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ. หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.
- Isoda, M. & Katagiri, S. (2012). Mathematical Thinking: How to Develop it in the Classroom. Japan: World Scientific.
- Pizzini, E. L. et al. (1989). A rationale for and the development of a problem solving model of instruction in science education. Science Education, 73(5), 523-534.
- Markus, et al. (2012). Development of Edutainment Content for Elementary School Using Mobile Augmented Reality. Retrieved December 7, 2020, from <http://www.ipcsit.com/vol39/003-D00016.pdf>

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JPR> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail : phetchaburi@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงคุณภาพหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิขสิทธิ์นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และผลการวิจัย
ที่พบตามวัตถุประสงค์ สั้น ๆ ได้ใจความ

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล)

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. _____ (16 pt)

2. _____ (16 pt)

3. (16 pt)

ระเบียบวิธีวิจัย (18 pt)

(16 pt).....ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล.....

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt.) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอธิบายยาวเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

บรรณานุกรม (18 pt)

(16 pt)

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt).....

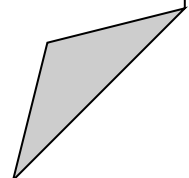
.....

.....

.....

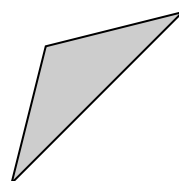
.....

Keywords: 3-5 words

.....(16 pt).....

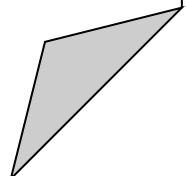
(18 pt)

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....